

Vakdidactiek 2.0

Schooljaar 2

Student: Rutger van Kammen
studentnummer: 335479
NHL e-mailadres: Kamm1301@student.nhl.nl
opleiding(en): Aardrijkskunde
traject: voltijd
code toetseenheid: TE.ECL.Vt.PP.14.P-Leerl.actief
begeleider: Hetty van der Woude
examinator(en): Hetty van der Woude
inleverdatum: 10 april 2015

Door het inleveren van dit product verklaar ik dat het product eigen werk is en dat het vrij is van plagiaat.

Inhoudsopgave

Algemeen	5
1.0 Inleiding.....	5
1.2 Drachtster Lyceum.....	5
Hoofdstuk 2 Opdracht: visualiseren	6
Paragraaf 2.1.1 Concrete lesdoelen van de les.....	6
Paragraaf 2.1.2 Gemaakte opdracht door leerlingen	6
Paragraaf 2.1.3 Feedback coach op de opdracht visualiseren	7
Paragraaf 2.1.4 Reflectie en evaluatie opdracht visualisatie	7
Paragraaf 2.2 Herhalingsopdracht: visualisatie.....	7
Paragraaf 2.2.1 Concrete lesdoelen.....	8
Paragraaf 2.2.2 Opdracht visualiseren.....	8
Hoofdstuk 3 Opdracht: Actualiseren	9
Hoofdstuk 4 Feedback van de coach Drachtster Lyceum van visualiseren & actualiseren	10
Paragraaf 4.1 Gemaakte opdrachten door leerlingen H3A van het Drachtster Lyceum:	11
Paragraaf 4.2 Reflectie en evaluatie voor visualisatie & actualisatie	12
Paragraaf 4.3 Verantwoording visualisatie & actualiseren	12
Paragraaf 4.4 Feedback W.wielinga (coach) op de opdracht visualisatie & actualisatie	13
Hoofdstuk 5 kwantificeren	14
Paragraaf 5.1 Concrete lesdoelen van de les	14
Paragraaf 5.2 Opdracht kwantificeren	14
Paragraaf 5.3 Feedback van de coach op de gemaakte opdracht:	16
Paragraaf 5.4 Feedback leerlingen op de opdracht kwantificeren	17
Paragraaf 5.5 Reflectie en evaluatie kwantificeren	17
Hoofdstuk 6 Simuleren.....	18
Paragraaf 6.1 Inleiding	18
Paragraaf 6.1.1 Concrete lesdoelen.....	18
Paragraaf 6.2 Eerste versie van het simulatiespel/opdracht.....	18
Paragraaf 6.3 Bijgestelde versie van het Simulatiespel/ opdracht:	18
Paragraaf 6.4 Reflectie en evaluatie simuleren.....	19
Paragraaf 6.5 Feedbackformulier van W.Wielinga	20
Paragraaf 6.6 feedback van de leerlingen	20
Hoofdstuk 7 Personaliseren	21
Paragraaf 7.1 Inleiding	21

paragraaf 7.2	Opdracht personaliseren	21
Paragraaf 7.3	Feedback van de coach	21
Paragraaf 7.4	Reflectie en evaluatie op personaliseren	22
Paragraaf 7.5	Feedback leerlingen op personaliseren	22
Hoofdstuk 8	Toets Analyse	23
Paragraaf 8.1	Antwoordmodel proefwerk hoofdstuk 1.	27
Paragraaf 8.3:	Analyse toets volgens (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009)	29
Paragraaf 8.3.1	Validiteit	29
Paragraaf 8.3.2	Betrouwbaarheid	30
Paragraaf 8.3.3	Transparantie	30
Hoofdstuk 9:	Eigen gemaakte toets (toets & antwoordenmodel)	30
Paragraaf 9.1:	Analyse toets volgens (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009)	34
Paragraaf 9.1.1	Betrouwbaarheid	34
Paragraaf 9.1.2	Transparantie	35
Paragraaf 9.1.3	Validiteit	35
Paragraaf 9.2	Lesplanformulier H3A 'booming India + Shinning India' 09-12-2014	35
Paragraaf 9.3:	Lesplanformulier: paragraaf 5 opkomende landen	36
Paragraaf 9.4:	Toets gebaseerd op de KNAG doelen ?	37
Paragraaf 9.5	Analyse resultaten	38
Paragraaf 9.5.1	Normering	39
Hoofdstuk 10	Reflectie vakdidactiek	40
Bronnenlijst		40
Bijlage A:	Vijf nagekeken exemplaren	41
Bijlage B:	Feedbackformulieren leerlingen op de opdracht actualisatie & Visualisatie	51
Bijlage C:	Sheets uit de les van kwantificeren	54
Bijlage D:	Artikel opdracht actualisatie	55
Bijlage E:	Feedbackformulieren personaliseren, actualiseren & visualiseren	57

Beoordelingsschema TE. 14-Vakdidactiek AK 2.2

Naam :

Studentnummer :

Inleverdatum :

Onderdeel	O	V	G	J/N
Opdracht 1: Concretiseren. - Visualiseren - Personaliseren - Actualiseren - Kwantificeren - Simuleren. Per onderdeel: Lesdoelen, opdrachten, uitgewerkte opdrachten door lln, feedback, reflectie en evaluatie, bijgestelde opdrachten.	Indien niet compleet	Indien compleet	Indien compleet	
	Indien onvoldoende uitgewerkt	Indien voldoende uitgewerkt met bronnen uit de lesmethode van de stageschool	Indien uitgebreid uitgewerkt en voorzien van meerdere bronnen, niet alleen methode bronnen	
	Indien onvoldoende verantwoord	Indien voldoende verantwoord vanuit de eigen visie op leren en het eigen beroepsbeeld	Indien verantwoord vanuit de eigen visie op leren, het eigen beroepsbeeld en de literatuur binnen de opleiding aangeboden	
Opdracht 2: toetsing - 1 Toets en analyse (transparantie, validiteit en betrouwbaarheid) van bestaande toets van stage - 1 eigen gemaakte toets met antwoordmodel met normering - 5 Gemaakte en nagekeken toetsen door lln met totale cijferlijst en analyse van de resultaten.	Indien niet compleet	Indien compleet	Indien compleet	
	Indien onvoldoende uitgewerkt	Indien voldoende uitgewerkt op basis van lesdoelen, kerndoelen en/of KNAG doelen.	Indien voldoende uitgewerkt op basis van lesdoelen, kerndoelen en/of KNAG doelen en met ruime variatie in vraagvormen die aansluiten bij de gegeven lesdoelen.	
	Indien onvoldoende verantwoord	Indien voldoende geanalyseerd verantwoord op basis van H9, H3 en Guilford	Indien voldoende verantwoord op basis van H9, H3 en Guilford en voorzien van uitgebreide analyse en reflectie op eigen handelen, product en proces.	
Verplichte Voorkant				
Inhoudsopgave				
Inleiding				
Bronnenlijst volgens apa				
Taalgebruik, spelling en formuleren.	Te veel fouten.	Per onderdeel minder dan 3 fouten.	Foutloos in alle opzichten.	
Beoordelingsformulier				
Totaal score				

Voldoende: Alle onderdelen aanwezig en minimaal voldoende. Goed: Alle onderdelen aanwezig en minimaal goed. Zeer goed: alle onderdelen aanwezig en uitstekend.

Examinator: H.A. van der Woude

Algemeen

1.0 Inleiding

Tijdens stage voer je lessen uit die gebaseerd zijn op vakdidactiek: 'de leer van het onderwijzen.' Tijdens elke les ben je bezig met vakdidactiek, zowel onbewust als bewust. Voor vakdidactiek 2.0 van schooljaar twee is het de bedoeling om twee opdrachten uit te voeren. Deze twee opdrachten zijn: 'Uitvoeren van vijf verschillende vormen van concretiseren' en 'het analyseren en formuleren van een toets'. De reflecties van deze opdrachten zijn opgenomen als bijlagen waarna verwezen wordt in de tekst. De opdrachten zijn uitgevoerd op het Drachtster Lyceum te Drachten, onder begeleiding van stagecoach W. Wielinga.

1.2 Drachtster Lyceum

Het Drachtster Lyceum is een indrukwekkend gebouw waarbinnen collega's op een professionele manier en met respect met elkaar omgaan. Nadat ik in maart al enige weken had rondgelopen voelde ik mij al geen stagiaire meer maar een docent. Het warme onthaal en de positieve benaderingen van diverse collega's is iets waarvan ik hoop dat ik hier zeker mee geconfronteerd wordt.

Doordat deze sfeer sterk onder de docenten heerst kreeg ik als snel de kans om te experimenteren tijdens verschillende lessen. Zo heb ik veel geëxperimenteerd voor vakdidactiek en heb ik verschillende vormen van concretiseren meerdere keren uitgevoerd. Echter bij moeilijkere niveau's van concretiseren was dit niet mogelijk waarbij ook een experiment meerdere keren mislukt. Toch heb ik veel van deze situaties geleerd wat ook in dit verslag beschreven staat.

Verder is het Drachtster Lyceum een onderwijsinstelling waar Havo tot en met Atheneum onderwezen wordt. Het is een reguliere onderwijsinstelling die zich specialiseert in laptopklassen. Ook wordt er goed en direct onderwijs gegeven richting de leerling door er kort op te zitten en professionele banden te creëren tussen docent en leerling. Er wordt van je verwacht als docent geen vijf naar zes rollen te bezitten waarbij de zesde rol, de rol als coach inhoudt. Deze rol houdt in dat je de leerlingen niet alleen kent maar ook maakt. Er wordt van je verwacht dat de leerling met elke probleem bij jou als docent terecht.

Hoofdstuk 2 Opdracht: visualiseren

Bij de concretiseringsvorm: “visualiseren” is het de bedoeling om aan bepaalde begrippen of verschijnselen een beeld te koppelen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 153). Hierdoor maak je het voor de leerlingen mogelijk om het leren gemakkelijker en begrijpelijker te maken, doordat er meerdere zintuigen worden gebruikt bij het verwerken van de informatie. Visualiseren kan op verschillende manieren plaatsvinden. Zo kan je als docent een tekening op het bord tekenen ter verduidelijking, of kun je beelden of een video van een bepaald gebied, land of gebeurtenis laten zien. Door te visualiseren kun je zowel concrete als abstracte begrippen verduidelijken. Leerlingen krijgen zo een idee van hoe iets, ergens anders - bijvoorbeeld een verschijnsel - eruitziet (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 153). Tijdens stage heb ik diverse keren gebruik gemaakt van deze vorm van concretiseren. De volgende opdrachten heb ik in mijn verslag gestopt omdat ze voldoen aan de eisen beoordelingseisen van vakdidactiek 2.0.

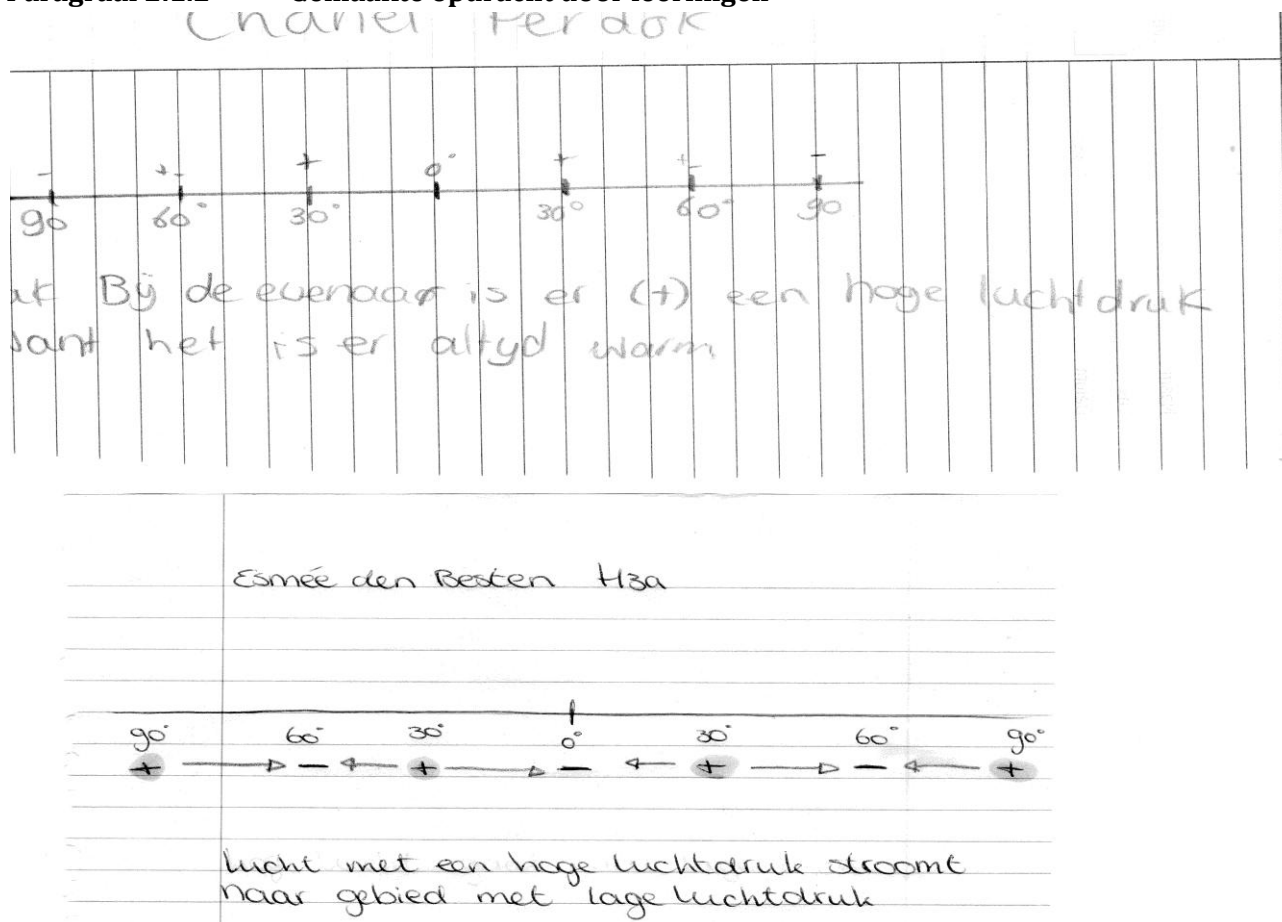
Paragraaf 2.1.1 Concrete lesdoelen van de les

Lesdoel 1: De leerling kan het ontstaan van luchtstromen uitleggen (intergreren)

lesdoel 2: De leerling kan het verschil tussen een hoge en lage drukgebied herkennen (begrijpen)

Lesdoel 3: De leerling kan het proces van mondiale luchtstromen begrijpen en intekenen (intergreren)

Paragraaf 2.1.2 Gemaakte opdracht door leerlingen

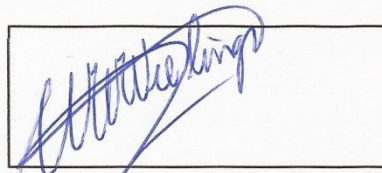
Figuur 1: gemaakte opdracht visualiseren van leerlingen

Leerlingen die het fout hadden getekend had ik na de opdracht apart genomen om nogmaals de theorie te bespreken. Zo ben ik betekenisvol bezig omdat ik foutieve denkpatronen van leerlingen herken om vervolgens te onderschep, met als doel om het leerproces van de leerling te verbeteren.

Paragraaf 2.1.3 Feedback coach op de opdracht visualiseren

	Onvoldoende	Voldoende	goed
Vond je de opdracht iets bijdragen aan het onderwerp?			X
Heeft de tekening het leerproces van de leerling bevordert?			X
Hebben de leerlingen er denk je iets van geleerd?			X
Overige op/aanmerkingen:	ik vond je nabespreken met elke leerling apart heel sterk.		

Handtekening:

Paragraaf 2.1.4 Reflectie en evaluatie opdracht visualisatie

De opdracht vind ik geslaagd, omdat ik het gevoel heb gekregen dat ik de leerlingen iets geleerd heb. Wanneer ik reflecteer op mijn handelen en dit ook besproken heb met mijn coach blijkt dat het nabespreken een goed idee was. Zo kon de rest van de leerlingen verder werken in het werkboek en kon ik met de overige leerlingen individueel de opdracht nabespreken en foutieve denkpatronen herstellen. Wel kostte het nabespreken mij meer tijd als ik dacht dus in vervolg zou ik de nabespreken algemener maken, misschien de uitleg globaal nog eens doen.

Paragraaf 2.2 Herhalingsopdracht: visualisatie

Omdat je bijna iedere aardrijkskunde les aan visualiseren doet, heb ik besloten om nogmaals een opdracht in dit verslag te zetten. Deze opdracht is op 17-02-2015 uitgevoerd waarop ik positieve feedback heb gekregen van zowel de leerlingen als mijn begeleider van het Drachtster Lyceum. In **(bijlage B)** Hier is dus een dubbele winst geboekt in mijn ontwikkeling tot docent aardrijkskunde. De opdrachten visualiseren en actualiseren zijn allebei in dezelfde les aangeboden omdat dit mooi aansluit bij de lessenreeks waar de leerlingen mee bezig waren. De lessenreeks ging over de betekenisvolle leertaak waarbij deze opdracht: visualiseren & actualiseren was bedoeld ter ondersteuning van het verbeteren van hun vaardigheden. De lessen maken net als personaliseren de leerlingen ergens van bewust, zodat ze weten hoe en wanneer ze gebruik kunnen maken van deze concretiseringsvorm.

Paragraaf 2.2.1 Concrete lesdoelen

- De leerling kan vertellen wat het voordeel is door gebruik te maken van visualisatie en actualisatie op het gebied van hun project (intergreren)
- De leerling de opdracht koppelen aan hun eigen project (toepassen)
- De leerling kan vertellen wat visualiseren is en wat het nut ervan is (begrijpen)
- De leerling kan vertellen waarom actualiseren belangrijk is (begrijpen)

Paragraaf 2.2.2 Opdracht visualiseren

A: Welke foto spreekt jouw het meeste aan en waarom ?

B: Wat maakt foto's belangrijk ?

C: Op wat voor manier kunnen jullie je project verbeteren door foto's te gebruiken ?

- En op wat voor manier ga je dit doel bereiken ?

De PowerPoint die hierbij hoorde bestond uit de volgende drie foto's:

Foto 1: Ontsnapte ebola patiënt opgepakt Bron: (Muller, 2014)

Foto 2: tijdens turkse demonstratie meisje zwaargewond geraakt bron: (Kilic, 2014)

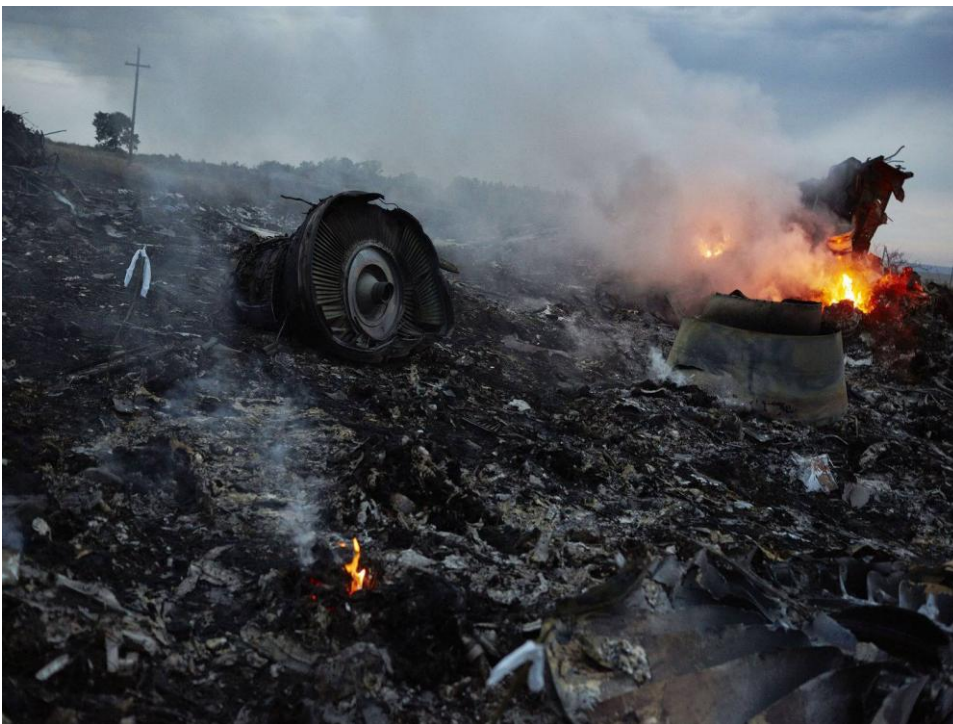

Foto 3: Wrakstukken vliegtuigramp vlucht MH17 bron: (Crom, 2014)

Hoofdstuk 3 Opdracht: Actualiseren

Deze opdracht is net als visualiseren op 17-02-2015 uitgevoerd. Dit was mogelijk vanwege de goede aansluiting op hun lessenreeks waar ze mee bezig waren. In **(bijlage D)** is een artikel te vinden die oud en saai is maar wel bij iedereen bekend. Daar stond tegenover een artikel die spannend (er) en actueel was. Vervolgens moesten ze een artikel kiezen wat hun het meeste aansprak, met een verantwoordig voor hun keuze. Alle leerlingen kozen voor het artikel: 'doden in Ter Apel met Carneval.' Reden hiervoor was dat het artikel actueel was en ze allemaal wisten wat er speelde omtrent de gebeurtenis. In de paragraaf 4 is te lezen waarom voor deze opdracht gekozen is. Het volledige artikel is te lezen in **(bijlage D)**, om het lezen

gemakkelijker te maken. Na de keuze is er verder geanalyseerd en is middels een beamer en computer gekeken naar hoe de leerlingen goed konden zoeken op het internet. Ook werd iedere keer aan de leerlingen gevraagd waarom ze voor een bepaald artikel kozen.

Opdracht 3.2 Opdracht actualiseren

A: Welk krantenartikel spreekt jullie het meeste aan en waarom ?

B: Wat heeft actueel nieuws voor invloed op jou als lezer ?

C: Ga na welk actueel nieuws jullie voor je project zouden kunnen gebruiken ?

Hoofdstuk 4 Feedback van de coach Drachtster Lyceum van visualiseren & actualiseren

In figuur 1 is de feedback van mijn coach (W.Wielinga) te lezen. Wat ik leuk vond is dat hij enthousiast reageerde en het een verfrissende werkvorm vond. De voorbereidingstijd van deze opdracht was lang maar de waardering die ervan kwam maakt dit helemaal goed. De feedback is door mijn coach op beide opdrachten tot stand gekomen omdat beide opdracht zich in een les afspeelde.

3. Vakinhoudelijk/vakdidactisch competent	Score	Opmerkingen
1. Staat zelf boven de behandelde lesstof.	+	- goede opdracht. - mening vormend. - Actualiteit. - goed op niveau, maar wel genoeg uitdaging.
2. Heeft de les goed voorbereid (lesformulier, opdrachten eerst zelf gemaakt).	+	
3. Heeft duidelijke en haalbare lesdoelen geformuleerd.	+	
4. Opent de les op een wijze die aansluit bij de doelgroep en het lesonderwerp (o.a. voorkennis activeren; doel duidelijk maken).	+	
5. Heeft een leskern voorbereid die aansluit bij de doelgroep en het lesonderwerp.	+	
6. Geeft heldere instructies en uitleg.	+	
7. Controleert of de lln. de instructies en uitleg hebben begrepen.	+	
8. Hanteert een goede vraagtechniek.	++	

Figuur 2: feedback W.Wielinga op de opdrachten actualiseren en visualiseren

Paragraaf 4.1 Gemaakte opdrachten door leerlingen H3A van het Drachtster Lyceum:

Opdracht 1 & 2

- 1^a 3^e, Het is een Nederlands vliegtuig ^{en veel slachtoffers}
b. Dan zie je wat er is gebeurd
c. Door middel van plaatjes laten zien ~~van~~ waar het over gaat.
- Plaatjes in het project verwerken
- 2^a De tekst over het ongeval tijdens het carnaval. Dit is al de tweede keer dat een auto bij een feestelijke gelegenheid ergens op in rijdt.
b. ~~Het~~ Het is nog maar net gebeurd, dus je gaat er wel even over nadenken; waarom iemand dat zou doen
c. Wat immigratie ^{met} mensen doet.

Feedback

Het zijn leuke en leerzame lessen.

tips:

tips: duidelijke uitleg, geeft goed en leuk les.

Handtekening: *elf*

Gemaakte opdrachten visualiseren en actualiseren Leerling 1

1A de laatste, ~~ergens~~ alle passagiers zijn overleden ~~ergens~~

B de boodschap, wat ze willen zeggen met de foto

C duidelijke foto's plaatsen

2A Carnaval ongeval, meest actueel
~~B~~ en veel meer gewonden

B je gaat je er meer in verdiepen

C migratie

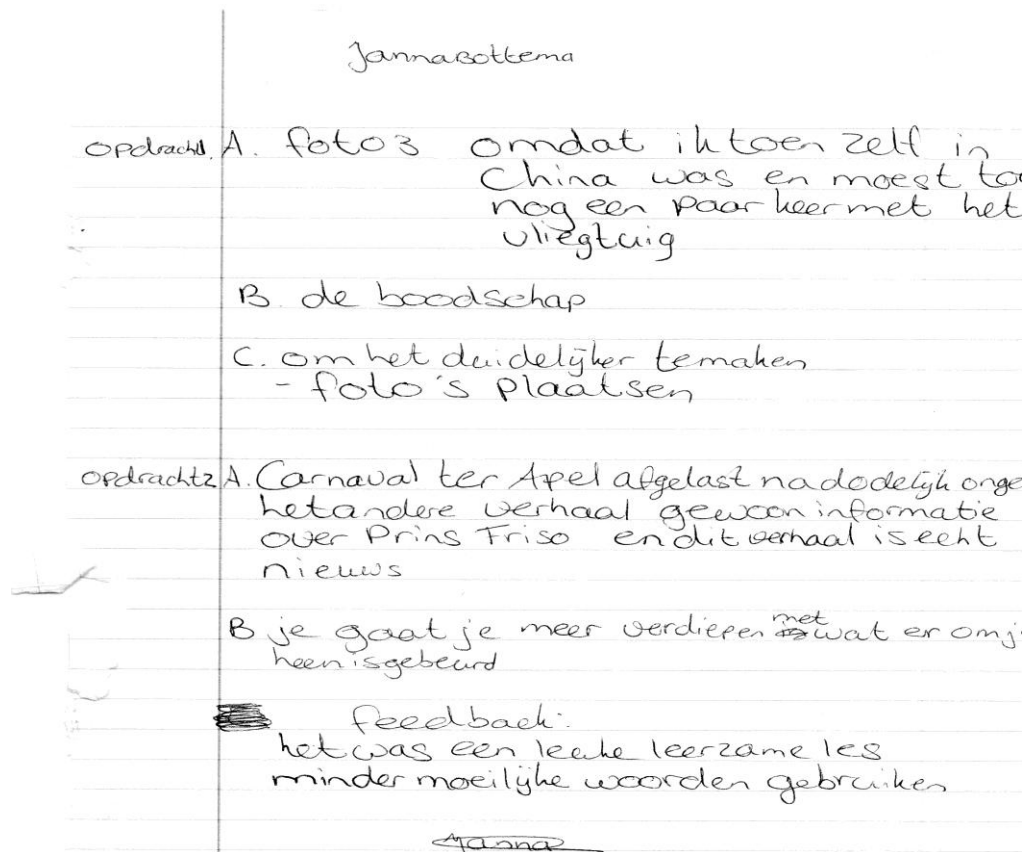
Feedback:

tips: minder moeilijke woorden gebruiken

tips: duidelijk en leerzaam

[Handtekening]

Gemaakte opdrachten visualiseren en actualiseren Leerling 2

Gemaakte opdrachten visualiseren en actualiseren Leerling 3

Paragraaf 4.2 Reflectie en evaluatie voor visualisatie & actualisatie

Over beide opdrachten ben ik zeer tevreden omdat zowel de leerlingen het leuk vonden als mijn coach. Dit blijkt uit de positieve feedback die ik terug heb gekregen. Ook kan uit deze feedback geconcludeerd worden dat de leerlingen de afwisseling in de les leuk vonden. De balans tussen beide opdrachten was dus goed.

Deze opdracht van vakdidactiek draagt goed bij voor mij als beginnende docent. Het dwingt namelijk om verder te denken dan alleen maar de traditionele manier van lesgeven: Powerpoint en docentgestuurd. Door continue gestimuleerd te worden over verschillende werkvormen gaat dit uiteindelijk veel makkelijker. Daarnaast motiveren de positieve reacties die ik op de verschillende opdracht kreeg ook tot het overgaan van nieuwe werkvormen. Verder moet ik letten op mijn woordenschat, wat blijkt uit de gegeven feedback. Om dit te verbeteren heb ik hier een leerdoel van gemaakt zodat ik mij ervan bewust wordt.

Paragraaf 4.3 Verantwoording visualisatie & actualiseren

Tijdens de inleiding van de opdracht kwam al naar voren waarom deze opdrachten relevant waren voor de leerlingen. De leerlingen zijn bezig met de betekenisvolle leertaak ontworpen door meneer R. Van Kammen meneer W. Kuipers. Mijn rol hierin is het begeleiden van klas H3A, waarbij ik zelf mag bepalen hoe ik dit doe. Het basisprincipe van de p-taak is: denken, doen & uitwisselen. De leerlingen moeten zelf een product maken wat alles mag zijn. Sommige leerlingen maken een site en andere maken een computer gestuurd programma. Alles heeft raakvlak met visualiseren en met het zoeken van (actuele) informatie. Door deze opdracht uit te voeren worden de leerlingen bewust gemaakt hoe om te gaan met informatie. Deze opdracht draagt eigenlijk bij aan hun vaardigheden. Ze moeten kritisch omgaan met beelden en informatie.

Paragraaf 4.4 Feedback W.wielinga (coach) op de opdracht visualisatie & actualisatie

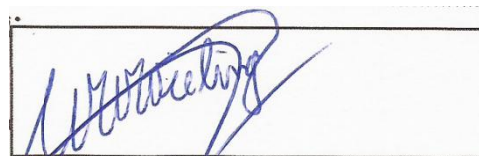
	Onvoldoende	Voldoende	goed
Vond je de gedachte achter de opdracht leerzaam ?		X	
Zijn de leerlingen door deze les leerzamer geworden met betrekking tot het gebruik van foto's		X	
Was de opdracht leerzaam voor de leerlingen ?		X	
Vond je de opdracht creatief ?		X	
Overige Tips/tops	Foto's zijn vaak heel subjectief. Jh weet niet of alle leerlingen zagen wat jij bedoelde.		

Handtekening:

Figuur 3: Feedback W.Wielinga (coach) op de opdracht visualisatie

	Onvoldoende	Voldoende	goed
Zijn de leerlingen door deze les leerzamer geworden met betrekking tot het gebruik actuele informatie ?			X
Vond je de opdracht leuk/creatief/interessant ?		X	
Het doel om leerlingen bewust te maken met het gebruik van actuele informatie is door deze opdracht goed overgekomen ?		X	

Figuur 4: Feedback van W.Wielinga op de opdracht actualiseren

Hoofdstuk 5 kwantificeren

Je kunt gebruik maken van deze vorm van concretiseren als je bepaalde leerstof wilt verduidelijken. Dus met andere woorden als je een hele hoop informatie omzet in een grafiek of tabel. Bij aardrijkskunde gebruik je veel diagrammen of grafieken als het gaat om neerslag of als je het hebt over de demografie van een land. In het hoofdstuk over India kwam het onderwerp demografie meerdere malen in mijn lessen aan bod waarbij meerdere grafieken aan de leerlingen zijn getoond. Tijdens de les van 09-12-2014 moesten de leerlingen een demografisch transitie model aflezen en raden in welke fase India zat ten opzichte van Nederland. Ook moesten ze daarna een tweede grafiek bekijken en aflezen en verklaren waarom in de grafiek een bepaalde curve te zien is.

Paragraaf 5.1 Concrete lesdoelen van de les

- Doel 1: De leerling kan India als opkomend land verklaren
- Doel 2: De leerling kan verklaren waarom bedrijven (MNO's) zich in de Speciaal economische zones gaan vestigen
- Doel 3: De leerling kan het begrip duale economie uitleggen
- Doel 4: De leerling kan drie soorten multinationals van elkaar onderscheiden
- Doel 5: De leerling kan India en China als opkomende landen met elkaar vergelijken
- Doel 6: De leerling kan het demografische transitie model koppelen aan India

Paragraaf 5.2 Opdracht kwantificeren

De PowerPoint sheets die ik tijdens de les gebruikte zijn te vinden in **(Bijlage C)**. Hier zijn demografische grafieken te zien plus de opdracht. Na het verklaren van de curve - dat kwam door de nationale sterilisaties van vrouwen om overbevolking tegen te gaan,- kregen de leerlingen een actueel filmpje te zien over de sterilisaties.¹ Dit filmpje benoemde de vele slachtoffers die vallen doordat de operaties in vieze omstandigheden plaatsvinden. Na aanleiding van deze les had ik de volgende vragen opgesteld **(bijlage C)**:

- 1A: Verklaar de curve in de grafiek van India.
- 1B: Vergelijk de grafiek van India met China, wat valt je op?
- 2A: In welke demografische fase bevindt India zich ? En waarom ?
- 2B: In welke demografische fase bevindt Nederland zich ? En waarom?
- 3A: Bedenk 3 vormen om bevolkingsgroei tegen te gaan

¹ <http://www.youtube.com/watch?v=INyE-Pp5UpQ>

bianca venstra H3A

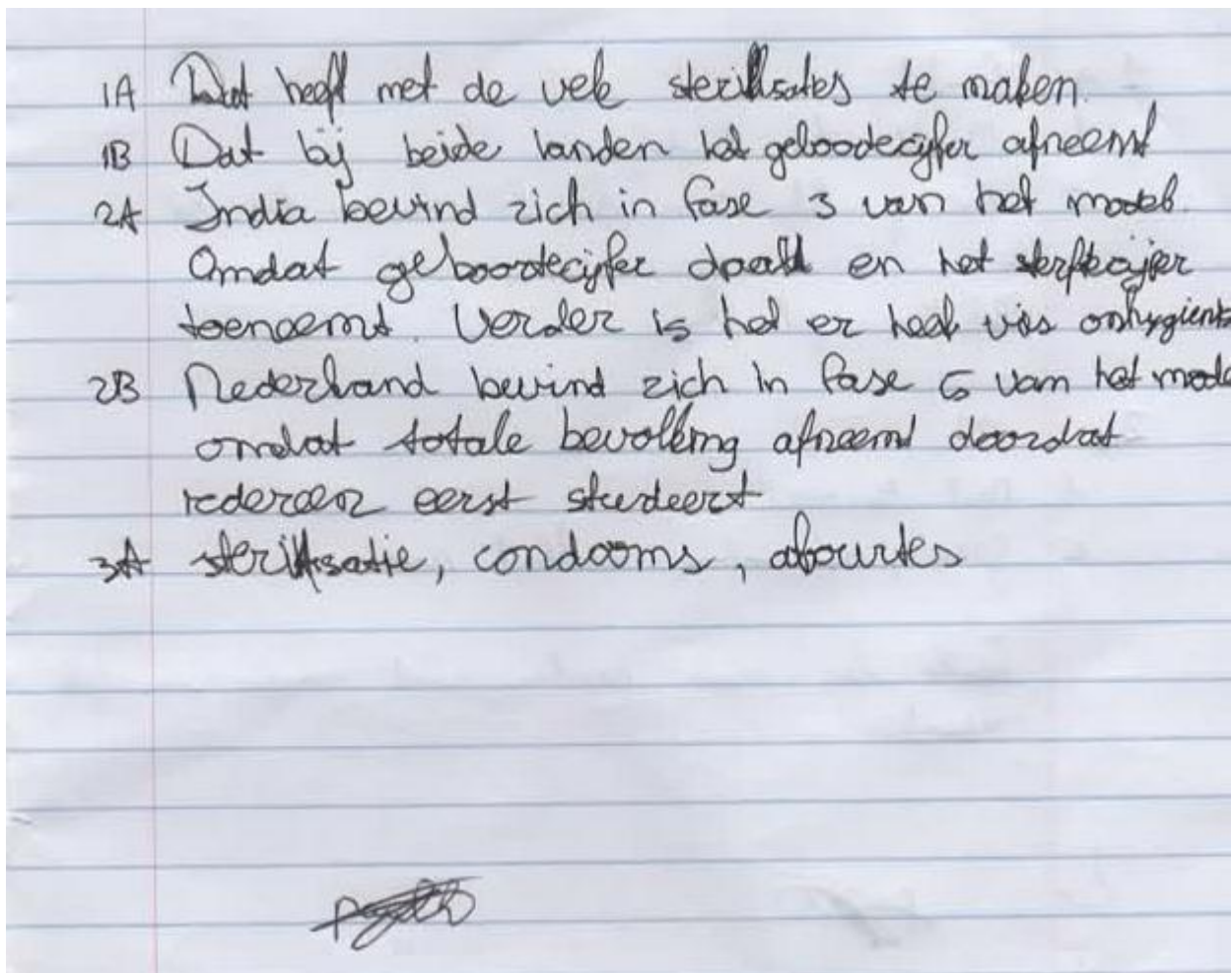
- 1A Door de sterilisaties bij vrouwen.
omdat mannen hoger in rang staan
en vrouwen vaak verbracht worden.
- B Allebei dalende bevolking en op
het einde stijgend sterfte cijfer.

- 2A In fase 4 omdat geboortecijfer
afneemt, ook zijn de voorzieningen
in India goed. Wel is het erg vies
waardoor veel mensen overlijden.

- B In fase 5 omdat alles in nl goed
geregeld is.

- 3A abortus, condoom, de pil

~~bianca~~

Gemaakte opdracht leerling 2.

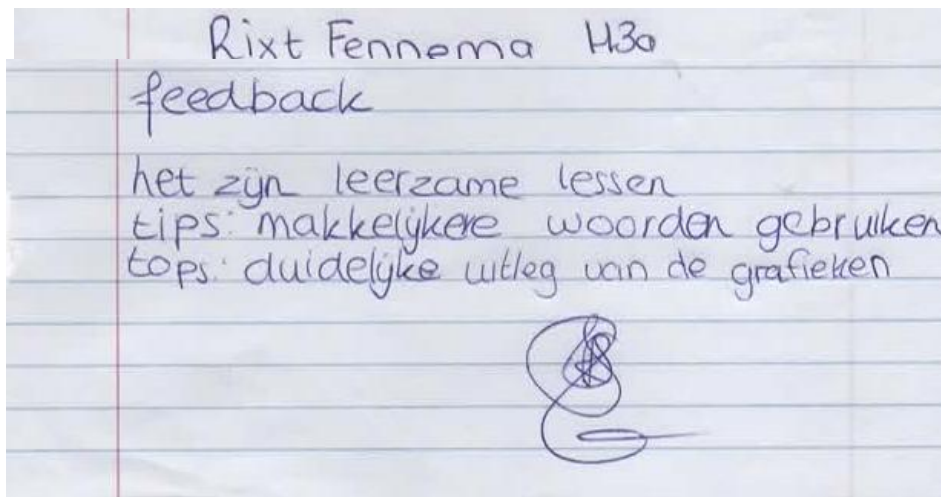
Paragraaf 5.3 Feedback van de coach op de gemaakte opdracht:

	Onvoldoende	Voldoende	goed
Door deze vorm kwantificeren hebben de leerlingen geleerd grafieken goed af te lezen.			X
Deze vorm paste goed bij het hoofdstuk 'India'			X
Deze vorm kwantificeren is juist uitgevoerd en er is goed doorgevraagd op de leerling			X
De vorm kwantificeren draagt positief bij aan het leerproces van de leerling,			X
Overige tips/tops			

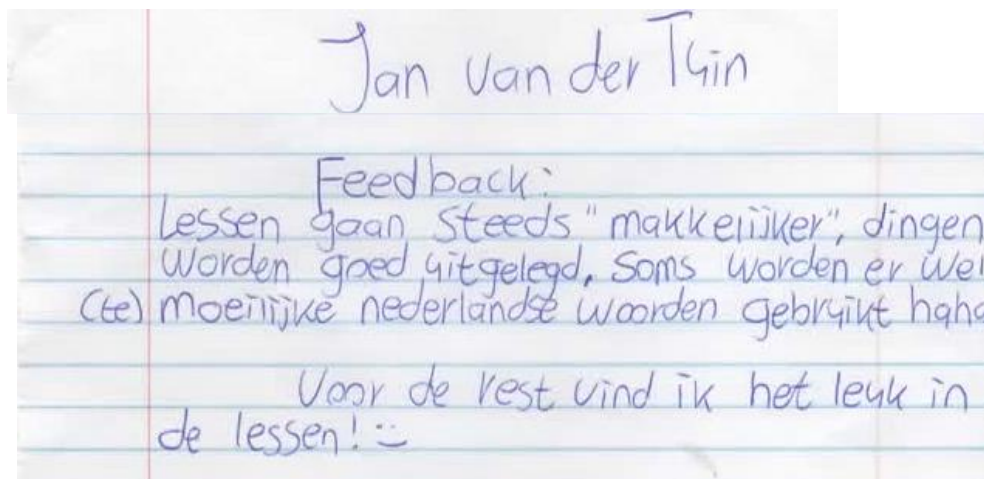
Handtekening

Figuur 5: feedback van W.Wielinga op de opdracht kwantificeren

Paragraaf 5.4 Feedback leerlingen op de opdracht kwantificeren

Feedback kwantificeren leerling 1

Feedback kwantificeren leerling 2

Paragraaf 5.5 Reflectie en evaluatie kwantificeren

Als er gekeken wordt naar wat het boek zegt: 'Kwantificeren doe je als je leerstof concretiseert d.m.v. cijfers,' kan ik veronderstellen dat ik aan deze vorm heb voldaan (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 156). Tijdens mijn stage heb ik vele keren aan kwantificeren gedaan alleen deze opdracht heb ik uitgevoerd volgens de vereisten. Ik heb voor deze vorm gekozen op dit moment omdat het hoofdstuk India eigenlijk draait om de demografie. Door de bevolkingsgroei groeit de economie van India enorm en zijn er veel geografische verschijnselen van toepassing op het land. Daarnaast heb ik gemerkt dat het aflezen van grafieken door leerlingen soms op een foutieve manier wordt gedaan. Als ik reflecteer op mijn eigen handelen, vind ik dat ik deze stage nog meer met kwantificeren had kunnen doen. Daarmee bedoel ik dat ik niet alleen de grafieken laat zien en er wat bij vertel maar ook dat daadwerkelijk de leerlingen de grafiek kritisch analyseren, bijvoorbeeld door middel van een stappenplan (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 167). Verder staat er dan geen tips / tips op het feedback formulier maar bij de mondelinge overdracht werd mij verteld dat ik de analyse van de grafieken goed uitgevoerd had.

Hoofdstuk 6 Simuleren

Paragraaf 6.1 Inleiding

Op dinsdag 6 & woensdag 7 januari heb ik een simulatie proberen na te doen door de leerlingen een spel te laten spelen. Dit spel ging erom door middel van bierdopjes gespeeld en was gerelateerd aan paragraaf 5 'opkomende landen' (Brinke, Jong, & Padmos, 2009, pp. 60-61). Van deze leermethode wordt in de paragraaf gesproken over opkomende landen en hoe je opkomende landen kunt kenmerken danwel categoriseren. Door het bruto nationaal product (BBP) van een land te berekenen is het mogelijk om een land relatief te categoriseren. Hierdoor wordt het mogelijk om te kijken hoever een land ontwikkelt is in vergelijking tot andere landen in de wereld. Het berekenen van het Bruto nationaal product kan op verschillende manier, echter twee ervan worden in de paragraaf uitgelegd. Zo is het mogelijk om het BBP. Te berekenen via zowel de officiële wisselkoers als door middel van koopkrachtcapaciteit. Deze twee manieren zijn vaak moeilijk te leren omdat leerlingen niet goed weten wat de begrippen inhouden. Dat is voor mij de belangrijkste 'trigger' geweest om het te Simuleren of terwijl de werkelijkheid te vereenvoudigen door het na te bootsen door middel van rollenspellen of simulatiespellen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, pp. 158-159).

Paragraaf 6.1.1 Concrete lesdoelen

- De leerling kan voorwaarden van opkomende landen benoemen (onthouden)
- De leerling kan twee methoden uitleggen om het BBP van een land bepalen (begrijpen)
- De leerling kan via twee methoden het BBP van een bepaald gekozen land berekenen (toepassen)

Paragraaf 6.2 Eerste versie van het simulatiespel/opdracht

Voor het spel waren er vele heineken bierdopjes geregeld die geld (een bepaalde munt) zouden moeten voorstellen. De klas is opgedeeld in vier groepen die alle vier een bepaald land representeren. Deze landen waren van Hoog ontwikkelt – minder ontwikkelt volgens (Nederspelt, 2011, p. 16): Nederland, Mexico, Thailand en Ethiopië. Deze landen konden ook die bepaalde munt opkopen wat moest naar de waarde van de munt. De euro is relatief meer waard dan het geld van de overige landen dus Nederland krijgt meer bierdopjes ervoor terug. De overige landen moesten dus meer munten inleggen om ook die bierdopjes -wat een bepaalde munt voorstelt- te krijgen. Vanaf hier ging het fout van ik deelde de bierdopjes uit waaruit te zien is dat ik overal maar gewoon wat bierdopjes uitdeel. Vanuit mijn eigen ervaring kan ik zeggen dat dit door de zenuwen kwam en omdat ik het te perfect wilde doen. Hierdoor verloor ik het doel uit ogen. Nadat ik alles had uitgedeeld introduceerde ik de pasta pot die ik alleen maar mee had. De pindakaaspot was kapotgevallen bij het station doordat deze uit mijn tas was gevallen.

Ook had ik als voorbereiding een schema gemaakt hoeveel bierdopjes elk product zou kosten (figuur 1) Doodat ik overal een grote en ongecontroleerde hoeveelheid bierdopjes had uitgedeeld, kon geconcludeerd worden dat alle landen die pasta pot zouden kunnen kopen. Dit was dus niet de bedoeling en had tot het gevolg dat ik gefrustreerder werd en ik het mondeling ging uitleggen om de leerlingen de stof nog meer te verduidelijken. Dit is overigens ook op de film te zien via:

Paragraaf 6.3 Bijgestelde versie van het Simulatiespel/ opdracht:

Nadat mijn coach (wietse) en ik gereflecteerd hadden op het spel had ik aan de hand van de besproken punten opnieuw nagedacht over het spel. Zo had ik het formulier waarop de prijzen stonden geschrapt en bepaalde ik zelf de producten en de prijs. Daarnaast deelde ik zelf de bierdopjes gecontroleerd uit. Zo was uiteindelijk de verdeling moest uiteindelijk zijn:

- Nederland 30 bierdopjes

- Mexico 15 bierdopjes
- Thailand 10 bierdopjes
- Ethiopië 5 bierdopjes

Met het inleggen van het geld en het opkopen van bierdopjes wordt de werkelijkheid al voor een deel gesimuleerd namelijk de officiële wisselkoers bepalen. Met andere woorden alle verschillende munten (euro, peso, yup en ethiopische baiti worden aan elkaar gelijkgesteld door middel van heineken bierdopjes. Het spel is dan ook stil gelegd om dit aan de leerlingen te vertellen, dit gelijkstellen van munten, oftewel de officiële wisselkoers bepalen werd goed opgepakt door de leerlingen.

Met deze bierdopjes konden de leerlingen dus producten opkopen. Weer had ik een pasta en een pindakaas pot meegenomen en de prijs van de producten kon ik nu docent bepalen. Zo kostte de pasta pot 15 muntjes net als de pindakaas pot. De munten moesten ze naar voren brengen en gescheiden op de tafel voor in de klas leggen. Al snel kwamen de leerlingen erachter dat alleen Mexico een product kon kopen en Nederland zelfs alle twee. Dit opkopen moest de koopkracht voorstellen en dit werd dan ook snel duidelijk. Door de docent werd gezegd dat de koopkracht van Nederland groter was dan de koopkracht van Ethiopië. Doordat de leerlingen zelf erachter kwamen: 'he, wij kunnen niks kopen' of 'dit is oneerlijk' werden de begrippen en daarmee de leerstof voor de leerlingen sneller duidelijk. De leerlingen ondervonden dus zelf aan den lijve hoe bepaalde processen in de wereld verlopen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 158). Ook werd door de docent erbij verteld dat het in de werkelijkheid ook zo is wanneer wij als Nederlanders bijvoorbeeld naar een land gaan waarbij hun munteenheid (valuta) minder waard is en dus onze koopkracht toeneemt. En toen kwam ik erachter waar ik zelf verbaasd van was dat ik de munten net assymetrisch had uitgedeeld. Nederland moest meer bierdopjes krijgen en de groep 'Ethiopië' minder. Hier kwam ik achter nadat we bezig waren en hiervan werd ik onzeker want ik merkte dat de klas er ook achter kwam en het niet meer snapten. Dus ik ben uiteindelijk de computer op gaan starten en ik heb via het lesboek alsnog uitgelegd aan de klas.

Paragraaf 6.4 Reflectie en evaluatie simuleren

Wat in contrast met elkaar staat maar wat wel voor mij geldt is het feit dat ondanks dat het fout ging het wel belangrijke leermomenten voor mij was. Zo heb ik de volgende verbeterpunten ondenkt: ten eerste moet er eerst een proefspel gespeeld worden, voordat het geïntroduceerd kan worden aan een klas. Ten tweede helpt het om een papier met instructies bij de hand te hebben waarop ook stap voor stap de handelingen staan die gevolgd moeten worden. Ten derde moeten er eerst groepjes worden gemaakt voordat het spel wordt uitgelegd, dan komen er minder vragen en ontstaat geen chaos. Naast de nadelen vind ik ook dat er aandacht mag zijn voor het verzinnen van het spel. Dit vergt creativiteit wat ik moeilijk vind. Daarnaast geldt dat simuleren de moeilijkste van de vijf concretiseringsvormen is (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009). Wel is het einddoel dat door mij was gefomuleerd behaald. Dit doel was dat door middel van het spel de leerlingen de begrippen beter kenden. Ook was een verbeterpunt dat de herhaalde simulatie soepeler verliep dan de voorgaande. Het is dus echt blijven oefenen met deze complexe werkvormen en dat is een ding wat ik zeker wil gaan doen.

Verder wil ik zeggen dat ik wel bekwaam ben geworden in deze vorm van concretiseren. Ik heb verschillende sites doorlopen waar proefjes op waren te vinden. Verder heb ik ook aan collegae gevraagd of hun aan simuleren deden. Door al deze verzamelde informatie ben ik gegroeid in deze vorm van concretiseren.

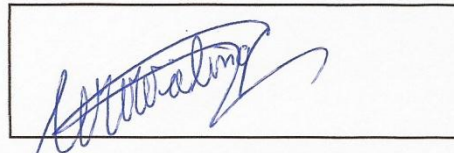
Paragraaf 6.5 Feedbackformulier van W.Wielinga

	Onvoldoende	Voldoende	goed
Door het bierdopjesspel zijn er begrippen verduidelijkt bij de leerlingen?	X		
Vond je het spel creatief?		X	
Vond je dat er wat gesimuleerd werd?		X	
Ondanks dat het niet helemaal goed verliep denk je dat het leerzaam was?		X	

Overige tips/tops

Het idee was leuk. Achteraf vond ik het onderwerp ook minder geschikt. Hele lastige stof voor leerlingen ⇒ spel vield het ingewikkeld.

Handtekening

Figuur 6: feedback door W.Wielinga op de opdracht Simuleren

Paragraaf 6.6 feedback van de leerlingen

- Jammer dat we niet meer met de bierdopjes deden
- Je praatte heel snel
- gebruikt ook veel moeilijke woorden

feedback leerling 1 van de opdracht simuleren

Werkvorm was leuk bedacht, Jammer dat we niet met de bierdopjes moesten doen. Door het spel zijn de begrippen wel duidelijker geworden.

Mae

Feedback leerling 2 van de opdracht simuleren

Hoofdstuk 7 Personaliseren

Paragraaf 7.1 Inleiding

Om ervoor te zorgen dat de leerlingen zich inleven in een betreffende situatie, gebeurtenis, tijd of land heb ik ervoor gezorgd dat ik een verhaal vertelde dat een emotionele lading met zich meedroeg. Personaliseren gebruik je als docent aardrijkskunde veel. Het is dan ook een krachtig middel om de leerlingen mee te raken. Zo wil je laten zien maar ook het aan de leerlingen laten voelen hoe het is om in een bepaald land te leven of in een bepaalde tijd. Zo had ik een film laten zien en vervolgens geëvalueerd dat ging over de dalits in India. Zo liet ik beelden zien van mensen die in een gierput van mensenaafval bezig waren om het schoon te houden zodat het rioleringsstelsel van Mumbai niet verstopt raakte. Mensen keken verafschuwd naar de beelden en ook tijdens de evaluatie braken emoties onder de leerlingen los. Echter toch heb ik voor een andere opdracht gekozen omdat ik hier wel de benodigde feedback op gekregen heb. Ik heb een bloederig verhaal verteld over mijn jeugd waarin ik mijn pink had gebroken op een pijnlijke manier. Daarna heb ik de leerlingen zelf een opdracht laten uitvoeren. In (Bijlage E) zijn feedbackformulieren van o.a de opdracht personaliseren te zien.

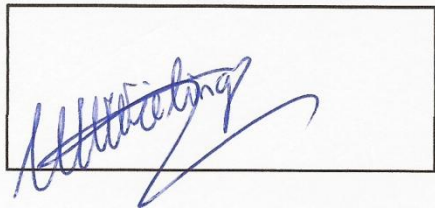
paragraaf 7.2 Opdracht personaliseren

Eerst moeten de leerlingen mijn verhaal analyseren. Dus zeggen wat ze ervan vonden en ook kijken wat het verhaal met hun deed. Daarna moesten de leerlingen per drietal zelf een verhaal aan elkaar vertellen dat ze echt meegemaakt hadden en dat emotionele lading bevatte. Daarna moesten ze één van de drie verhalen kiezen dat ze vervolgens alle drie zelf aan de klas zouden gaan vertellen. Wij als klas moesten raden wie het verhaal echt had meegemaakt. De resultaten waren dat bijna iedereen de persoon koos die het verhaal had meegemaakt. Een vorm van personaliseren moesten ze proberen te verwerken in de presentaties die ze voor het project moesten geven. Het doel hiervan was om leerlingen er bewust van te laten worden op welke manieren je publiek voor je kunt winnen maar ook om ze te motiveren voor het project of om vragen op te roepen en ideeën op te wekken. Tijdens de analyse van de verhalen zijn we ingegaan op de stappen voor een verhaal (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 170). Dit maakte het analyseren leuk en bracht hier en daar een discussie op gang.

Paragraaf 7.3 Feedback van de coach

	Onvoldoende	Voldoende	goed
Vond je dat ik (R van Kammen) door het verhaal te vertellen op een goede manier liet zien hoe het gebruik van personalisatie toegepast kan worden ?			X.
Vond je de opdracht goed uitgevoerd ?			X.
Overige tips / tops	uit eigen ervaring vertellen hoort volgens mij bij een Ah-docent. leerlingen vinden dat leuk & onthouden zaken beter		

Handtekening

Figuur 7: Feedback op de opdracht personaliseren door W. Wielinga

Paragraaf 7.4 Reflectie en evaluatie op personaliseren

Doordat deze concretiseringsvorm meestal automatisch wordt toegepast, duurde het tot het laatste moment voordat ik deze vorm succesvol volgens de eisen af had. Wanneer ik terugblik op deze opdracht vind ik dat ik de opdracht goed heb afgerond. Zo heb ik de leerlingen geholpen aan ideeën voor hun project en heb ik ze gemotiveert. Het doel was ook om ze te laten zien dat er vele variaties zijn om hun project leuk te maken voor het “publiek.” Wanneer er gekeken wordt naar de reflecties blijkt dat de leerlingen het personaliseren waardeerden. Achteraf gezien had ik beter voor dit verslag de opdracht van India kunnen uitwerken maar hier had ik gewoon toedertijd niet aan gedacht. Toch wijst uit de feedback uit **(bijlage E)**, dat de leerlingen de steunlessen leuk vonden en dat het hun heeft geholpen en dit is waar het om draait. Wanneer ik op de opdracht reflect ben ik er tevreden over.

Paragraaf 7.5 Feedback leerlingen op personaliseren

De feedback formulieren zijn te vinden in **(Bijlage E)**. De feedback op personaliseren is te vinden in de vraag wat de leerlingen van de steunlessen vonden. Maar ook onder aan het blaadje, waarbij de leerlingen werd gevraagd om een tip of top neer te zetten na aanleiding van de o.a. de steunles personaliseren.

Hoofdstuk 8 Toets Analyse

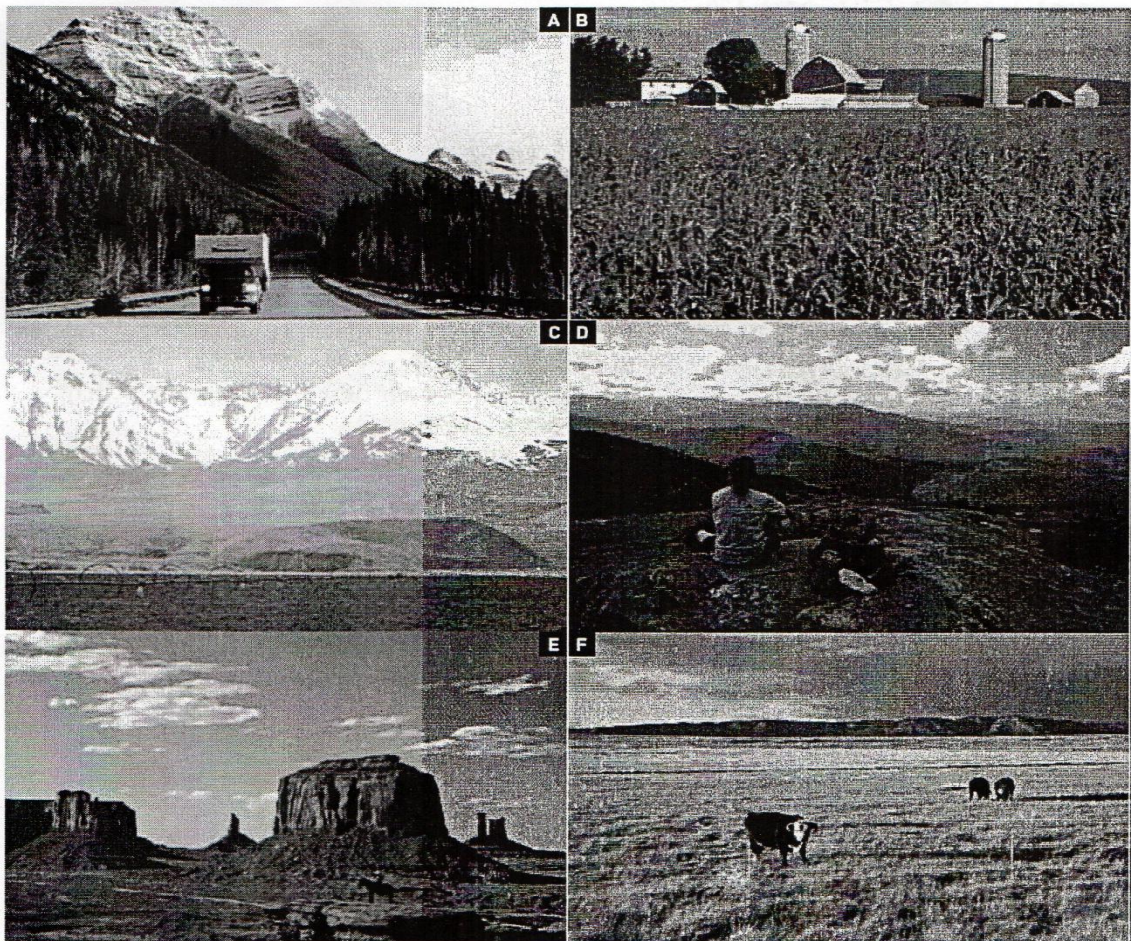
In dit hoofdstuk wordt een toets geanalyseerd die gebruikt is op het Drachtster Lyceum voor de havo drie klas. Eerst is hieronder de toets te zien. Vervolgens het antwoorden formulier en daarna volgt de analyse gebaseerd op het handboek vakdidactiek aardrijkskunde (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009).

Proefwerk hoofdstuk 1: Multicultureel Amerika.

H3A. 7 november 2014.

Vraag 1.

- Noem drie pushfactoren voor de eerste groepen Europese migranten die naar Amerika kwamen.
- In welk deel van het huidige Amerika kwamen deze migranten binnen?
- Is een boomloos gebied een voordeel of een nadeel bij kolonisatie? Leg je antwoord uit!

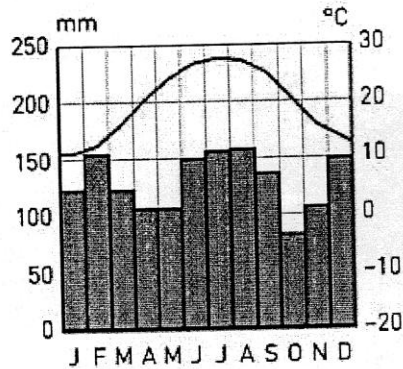

Vraag 2. Bekijk de plaatjes hierboven.

- Wat is de juiste volgorde van de plaatjes. Van west naar oost?
- Noem 2 verschillen tussen de Great Plains en de Centrale Laagvlakte op gebied van klimaat en landschap (in totaal dus 2 verschillen opschrijven!).
- De Appalachen vormden een grotere natuurlijke hindernis dan de Rocky Mountains. Juist of Onjuist?

Vraag 3.

- Het Zuidoosten van de Verenigde Staten wordt regelmatig geteisterd door tornado's. Juist of onjuist?
- Hurricanes ontstaan doordat koude, droge landlucht tegen warme vochtige zeelucht botst. Juist of onjuist?
- Welk klimaat, volgens het klimaatsysteem van Koppen, is in de grafiek hieronder te zien? Schrijf dus 2 letters op!

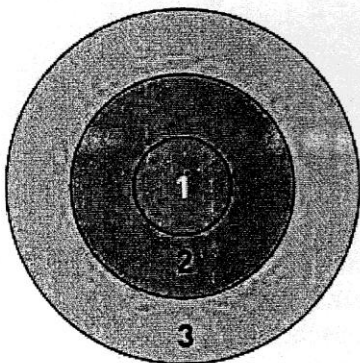

Vraag 4.

- Net als Nederland is de Verenigde Staten een multiculturele samenleving geworden. Wat zijn de vier grootste bevolkingsgroepen van de VS?
- Matias woont nu nog in Mexico, hij wil misschien naar de VS vertrekken. Schrijf een pullfactor op die zijn keuze voor vertrek kan bepalen.
- Wat betekent assimileren?
- Zijn de huidige Verenigde Staten nu een "meltingpot" of juist een "salad bowl"? leg uit waarom je dit vindt.

Vraag 5.

- Leg uit wat het begrip 'demografisch zwaartepunt' betekent.
- In welke richting verplaatst het 'demografisch zwaartepunt' zich? En waarom gaat het in die richting?
- Leg uit wat het begrip 'footloose bedrijf' betekent.

Vraag 6.

- a) Gebruik de tekening hierboven. Met welk cijfer worden de suburbs aangegeven?
- b) Wat is het meest opvallende verschil tussen het centrum van een Amerikaanse stad (CBD) en het centrum van een Nederlandse stad?
- c) Gebruik weer de tekening. Met welk cijfer wordt het gebied aangegeven waar verhoudingsgewijs de meeste 'etnische groepen' wonen?

Vraag 7.

- a) Leg uit wat het verband is tussen de introductie van de personenauto en de urban sprawl
- b) Wat is een agglomeratie?
- c) Wat is een edge city?

Vraag 8.

- a) Wat is het verschil tussen ruimtelijke en maatschappelijke segregatie?
- b) Is er in Nederland, net als in de VS, ook sprake van maatschappelijke segregatie? Leg je antwoord uit met een voorbeeld.

Vraag 9.

- a) Wat is het verschil tussen jong gebergte en oud gebergte?
- b) Waardoor wordt dit verschil vooral veroorzaakt?
- c) Welke gebergte is ouder? De Rocky Mountains of de Appalachen?

Vraag 10.

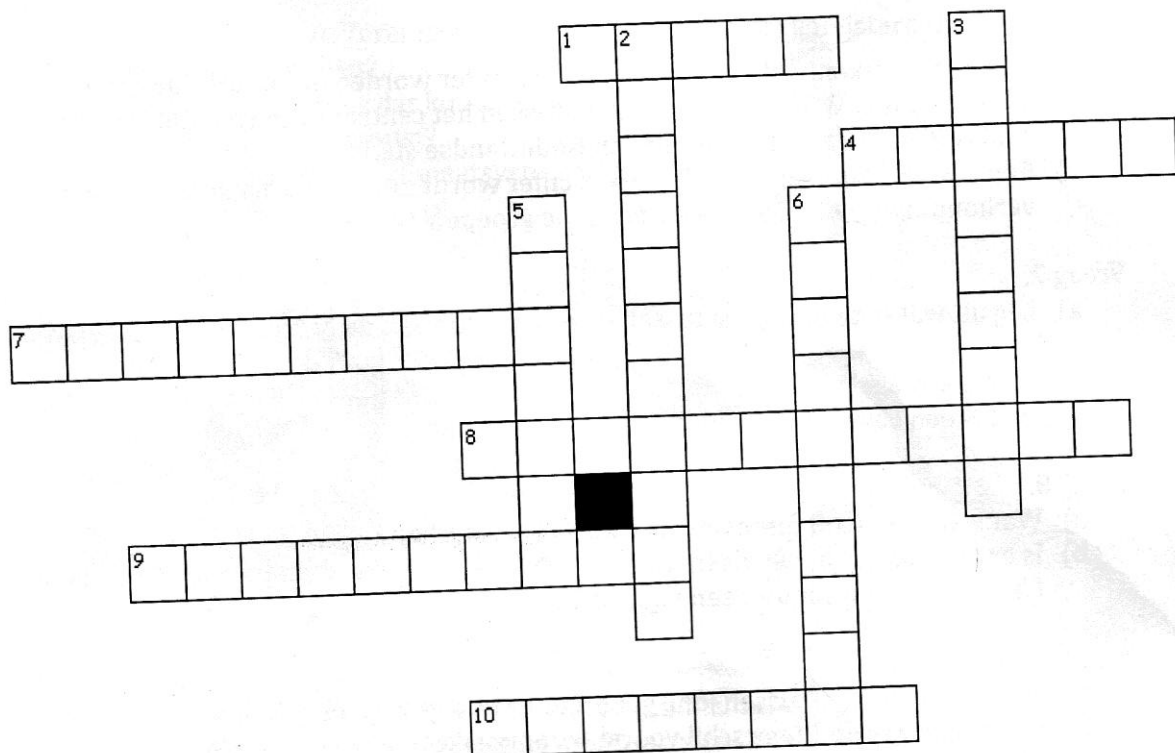
- a) Wat bedoelen we met de "Black Belt?"
- B) Waar ligt die ongeveer? (teken evt. schematisch de VS)
- c) Waarom vinden we hem op die plek?

Vraag 11.

- a) De politiek in de VS bestaat uit drie onderdelen. Noem alle drie onderdelen.
- b) Wat bedoelen we met "the winner takes it all"

Vraag 12.

- a) Vul de puzzel op de volgende bladzijde in. Scheur deze bladzijde van je toets af en lever hem in met je antwoorden blaadje.

Across (naar rechts)

1. gordel met naaldbossen in de gematigde zone
4. droog gebied waar nog net genoeg regen valt voor de groei van grassen en lage struikjes
7. het stromen van zeewater doordat de wind langdurig uit een richting waait.
8. ligging achter een gebergte, waardoor er weinig regent valt.
9. het binnenkomen in een land waar je gaat wonen
10. gebied dat vrijwel overal lager is dan 200 meter

Down (naar beneden)

2. als migranten zich aanpassen en steeds meer elementen van de overheersende cultuur overnemen.
3. de windkant van een gebergte
5. staten in het zuiden en westen van de VS, ze hebben grote vestigingsoverschotten in de binnenlandse migratie
6. als allebei je ouders zijn geboren in het land waarin je leeft ben je een....

Naam:

Paragraaf 8.1 Antwoordmodel proefwerk hoofdstuk 1.

Vraag 1.

- a) Bijvoorbeeld: honger, armoede, werkloosheid, oorlogen, geen vrijheid van godsdienst en meningsuiting. **Maximaal 3 punten (dus 1 punt per goed antwoord)**
- b) In het oosten. **1 punt**
- c) Door de Homestead Act ging het tempo van de kolonisatie omhoog, immigranten en spoorwegmaatschappijen konden gemakkelijk grond krijgen **Maximaal 2 punten**
- d) Nadeel, want er is dan geen hout voor huizen (en hekken). Of er het is er droog en dus weinig mogelijkheden voor akkerbouw. **Maximaal 2 punten**

Vraag 2.

- a) DBFAEC **Maximaal 3 punten (per fout antwoord 1 punt eraf)**
- b) Great Plains: hoogvlakte, droger, steppe met prairiegrassen. Centrale Laagvlakte: laagvlakte, natter, grootschalig akkerbouwgebied **Max. 2 punten**
- c) Onjuist **1 punt**

Vraag 3.

- a) Onjuist **1 punt**
- b) Onjuist **1 punt**
- c) Cf **1 punt**

Vraag 4.

- a) Europeanen, zwarten/Afro-Amerikanen (blacks), Hispanics (Latino's) en de Aziaten. **Max. 4 punten (Dus per goed antwoord een punt.)**
- b) Het gaan om een pullfactor (aantrekkingsfactor van de VS). Dat is vaak werk (in de landbouw industrie). Ze kunnen er veel meer geld verdienen dan in Mexico is ook goed. **2 punten voor een goed antwoord (1 punt voor een hier niet genoemde factor, maar iets dat wel kan gelden als pullfactor)**
- c) Gezinsvorming **1 punt**
- d) Natuurlijke groei (geboorte/sterfte) en migratiesaldo (vertrek/vestiging) **2 punten**

Vraag 5.

- a) Het punt waarvan ten oosten en ten westen en ten noorden en ten zuiden evenveel inwoners leven. **Maximaal 2 punten. 1 punt waar de omschrijvingen van noord/zuid/oost/west ontbreekt, maar wel de beschrijving klopt.**
- b) Naar het zuiden van de VS **1 punt**
- c) Bedrijven voor wie de klassieke vestigingsplaatskeuze (grondstoffen en wegen/wateren) niet opgaan. Oftewel bedrijven die weinig of geen grondstoffen gebruiken en zich dus overal kunnen vestigen. **Maximaal 2 punten**

Vraag 6.

- a) Met het cijfer 3. **1 punt**
- b) Het belangrijkste verschil is dat de centra van Amerikaanse steden vooral kantoren hebben (dus gericht op de 'business') terwijl je in de Nederlandse steden vooral ziet dat er winkels en huizen zijn.
Andere verschillen die ook goed zijn: VS veel meer hoogbouw, rechte (snel)wegen het centrum in bij de VS, in NL kronkelwegen en kleine wegen, veel nieuwbouw (geen historische stadskern) in de VS in NL juist wel. **Max. 3 punten. Geen verschil aangeven is 1 punt minder. Niet kloppend verschil bij een van beide is ook een punt minder. Een verschil dat genoemd is bij andere verschillen is max. 2 punt waard.**
- c) Cijfer 2. **1 punt**

Vraag 7.

- a) Met de introductie van de personenauto konden Amerikanen steeds verder van hun werk in het centrum af wonen. Suburbanisatie vond plaats en de suburbane wijken strekten zich verder en verder van het centrum uit. Dit verschijnsel heet urban sprawl. **Max 4 punten voor een goede uitleg met alle genoemde onderdelen. Missen er onderdelen dan een punt aftrek daarvoor.**
- b) Een stad met de daaraan vastgegroeide (voor)steden en dorpen. **Max. 2 punten.**

Vraag 8.

- a) Ruimtelijke segregatie: het apart wonen van bevolkingsgroepen met bepaalde kenmerken (bijv. inkomen/afkomst) in bepaalde wijken.
Maatschappelijke segregatie: als mensen uit verschillende bevolkingsgroepen weinig of geen contact met elkaar hebben.
Het verschil gaat er dus vooral om dat je bij ruimtelijke segregatie nog wel met elkaar omgaat (als verschillende bevolkingsgroepen) en bij maatschappelijke niet (veel). Maatschappelijke segregatie gaat dus verder dan ruimtelijke. **Max. 3 punten voor het aangeven van het verschil Uit het antwoord moet wel blijken dat de lln weet wat beide begrippen betekenen.**
- b) Eigen antwoord van de leerling. Ze moeten voorbeelden geven. Bijvoorbeeld dat we in NL ook witte en zwarte scholen hebben (en dat die groepen dan ook weinig met elkaar omgaan). Of dat je in VS mensen hebt die geheel aparte wijken hebben, waar alles eigenlijk is. Dat je dat in NL niet hebt. Je gaat in NL altijd met elkaar om. Het gaat erom dat de lln een logisch/kloppend voorbeeld geeft. **Max. 2 punten voor het geven van mening en een voorbeeld. Geen voorbeeld, is 1 punt minder.**

Vraag 9.

- a) De toppen van jonge bergen zijn spits, terwijl die van oud gebergte afgerond zijn. **Max. 2 punten, 1 punt minder als het verschil niet aangetoond wordt.**
- b) Erosie. **1 punt**
- c) Canada **1 punt**

Vraag 10.

- a) De meren zijn ontstaan door de werking van het landijs, dus door de ijstongen/gletsjers. (Vanuit het Hudsongebied.) **Max. 2 punten**
- b) Politiek systeem met een vereniging van (deel)staten. De verschillende staten hebben een grote mate van zelfstandigheid, dus niet alles wordt centraal bepaald (zoals in Nederland) **2 punten**
- c) Juist **1 punt**

Vraag 11.

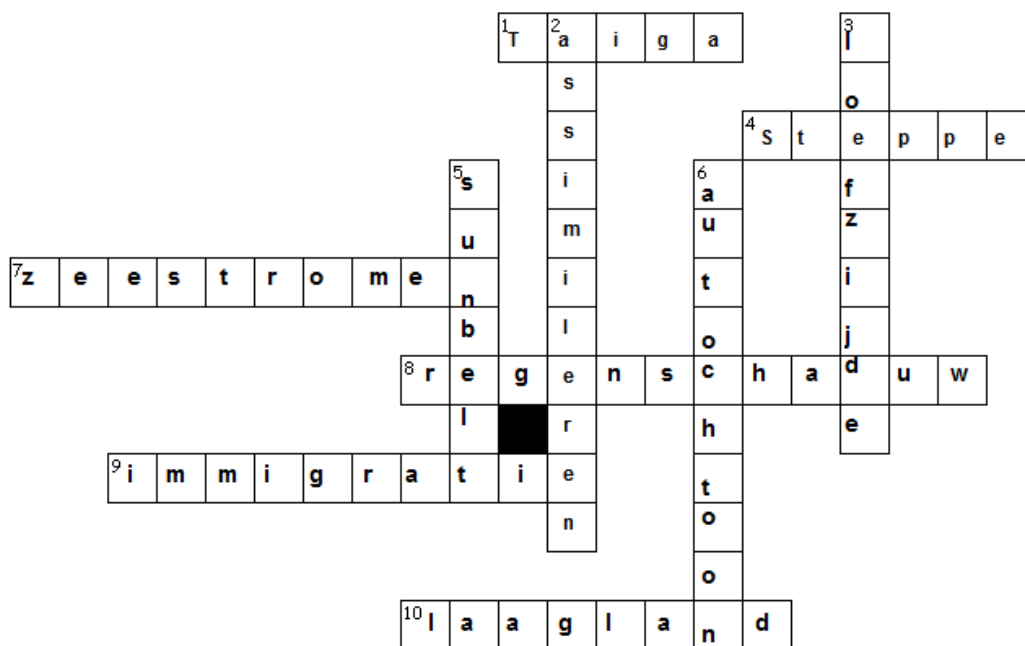
- a) De noord-zuid liggende gebergtes lopen door in Canada (Rocky Mountains en Appalachen), met ertussenin lager gelegen gebieden. Ook de prairies en bekkens en plateaus hebben een noord-zuidligging en lopen door in Canada. **Max. 4 punten voor het geven en beschrijven van 2 juiste verschillen.**
- b) Belangrijke verschillen zijn de aanwezigheid van het Canadese schild en de noordelijke ligging (Arctische gebieden). **Max. 2 punten**
- c) De vorm van de lijn van migratie lijkt erg op die van de VS: nog laag rond 1850, een piek rond 1900 en hoogst punt in de laatste jaren (rond 2010) **Max. 2 punten voor het aangeven van een goed verschil (dus een van de hierboven beschreven).**
- d) absoluut zijn er in Canada minder immigranten (piek in 2000-2010: 250.000 per jaar) dan in de VS (piek in 2006: 1 miljoen); relatief (per inwoner) is het aantal immigranten in Canada veel groter dan in de VS. **Max. 2 punten.**

Vraag 12.

President – huis van afgevaardigden – Senaat. **2 punten.**

Vraag 13.

a) Zie hieronder. **Max. 4 punten. Voor elk fout antwoord -1 punt.**

Totaal is 70 punten.

punten/totaal aantal punten * 9+ 1.

Paragraaf 8.3: Analyse toets volgens (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009)

De bovenstaande toets zal worden geanalyseerd door als basis het handboek vakdidactiek aardrijkskunde te nemen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009). In dit boek worden de volgende begrippen aangehaald: 'Betrouwbaarheid, validiteit en transparantie.' Deze begrippen zullen toegepast worden op de toets, om zo te kijken of de toets goed genoeg is om te toetsen.

Paragraaf 8.3.1 Validiteit

Wanneer er gesproken wordt over het begrip validiteit volgens het handboek vakdidactiek, komt het erop neer dat er op een proefwerk de toetsstof teruggevraagd moet worden van datgene dat de leerlingen ook moesten leren. Hierbij is het ook van belang dat het niveau van de leeractiviteiten (Ebbens & Ettekoven, 2013, p. 23), gelijk zijn gesteld het niveau dat op de toets teruggevraagd wordt (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 273).

In het geval van de bovenstaande toets voldoet deze aan de eis validiteit. Er is namelijk uit elke paragraaf iets gevraagd maar wel met de nadruk op de eerste drie paragrafen. Zo komt het woordje metropool niet voor in de toets en wel meerdere malen in het boek (Brinke, Jong, & Padmos, 2009, pp. 16-18). Daarnaast worden de begrippen die vetgedrukt zijn teruggevraagd op de toets en meestal in reproductie vorm (O=onthouden). Wat verder opvalt is dat er op de toets weinig afbeeldingen teruggevraagd worden. Dit staat in contrast met de GEO waar in het hoofdstuk: 'multicultureel Amerika' veel plaatjes te vinden zijn.

Wanneer de toets verder globaal wordt bekeken vind ik hem tegenvallen op een aantal vlakken. Ten eerste wordt bij deze toets veel nadruk gelegd op de migratiestromingen en alle begrippen wat daarbij horen. Ten tweede is belangrijke leerstof zoals kenmerken van CBD of metropool, suburbs, edge cities of conflicten in Amerika niet behandeld. Ten derde is de puzzel is gewoon op internet te vinden (bron: <http://www.woordjesleren.nl/questions.php?chapter=112109>).

Paragraaf 8.3.2 Betrouwbaarheid

(In paragraaf 9.1.1 wordt het begrip betrouwbaar verder uitgelegd). Het handboek spreekt van betrouwbaarheid als: 'De toets betrouwbaar is als bij herhaalde afname onder dezelfde omstandigheden waarbij een eenzelfde resultaat gescoord wordt' (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 273). Dit zegt dus iets over zowel de toets zelf als over externe omstandigheden. Het woordje betrouwbaar is dus veelomvattend. Bij deze toets was ik zelf als surveillance aanwezig dus ik kan bepaalde aspecten beoordelen. Zo was het lokaal ruim genoeg en was het stil in het lokaal gedurende de toets. De omstandigheden waarin de toets werd afgenomen was betrouwbaar. Het beoordelen zelf is moeilijk doordat meneer W. Wielinga zelf de toets heeft nagekeken. Zoals bij validiteit al gezegd is is de toets veel gericht op de leeractiviteit: 'onthouden' en 'begrijpen.' Dit zijn vormen die makkelijk te toetsen zijn maar wel met als nadeel dat ze eenduidig zijn. Het antwoord is of helemaal goed of helemaal fout. Wanneer het op deze manier bekeken wordt kan worden veronderstelt dat de toets betrouwbaar is in de zin van de wijze waarop de resultaten zijn beoordeeld. Ook zijn de vragen door de leeractiviteit: onthouden en begrijpen makkelijk geformuleerd, die voor leerlingen goed te begrijpen zijn.

Paragraaf 8.3.3 Transparantie

Transparantie gaat erom dat alles dat tijdens lessen behandeld is en gezegd is ook in de toets teruggevraagd wordt. De toets voldoet aan deze eis omdat door de beheersingsvormen: 'onthouden' en 'begrijpen' de begrippen worden teruggevraagd. Dus wat in geo (Brinke, Jong, & Padmos, 2009) staat wordt teruggevraagd in de toets.

Hoofdstuk 9: Eigen gemaakte toets (toets & antwoordenmodel)

Toets H3A/H3E

Antwoordenmodel: 30 punten

datum afname: 04 februari 2015

Meerkeuze vragen: (1 punt per goed gegeven antwoord)

Vraag 1: Een samenleving waarin een ontwikkeld deel samen met een traditioneel achtergebleven deel samen voorkomen noemen we een:

- A: informele samenleving
- B: exploratie kolonie
- C: duale economie**
- D: diversificatie

Vraag 2: Als een land dat grondstoffen uitwisselt tegen duurdere industrieproducten en deze balans wordt ongunstiger kun je spreken van:

- A: metropool
- B: Global shift
- C: Ruilvoetverslechtering**
- D: schaduweconomie

Vraag 3: Het bruto binnenlands product is:

- A: De totale waarde van alle geproduceerde diensten en goederen in een land gedurende een jaar
- B: De totale waarde van alle geproduceerde producten in een land gedurende een jaar
- C: De totale winst van producten die overblijft als de kosten van de diensten ervan afgetrokken wordt
- D: De totale waarde van de door de inwoners geproduceerde goederen en diensten gedurende een jaar.

Vraag 4: Er bestaan de volgende soorten multinationals:

- A: productie, dienstverlenende, goederen/hotelketens bedrijven
- B: dienstnemende, productie, hotelketens/restaurant bedrijven
- C: dienstverlenende, export, restaurant/hotelketens bedrijven
- D: Hotelketens/restaurant, productie, dienstverlenende bedrijven

Vraag 5: Waar staan de BRIC landen voor ?

- A: Brazilië, Rusland, Indonesië, China
- B: Brittanie, Rusland, India, Curacao
- C: Brazilië, Rusland, India, China
- D: Brittanie, Rusland, India, China

Paragraaf 3: 'Booming India'

Open en gesloten vragen:

Vraag 6A: Leg uit waarom Phillips een goed voorbeeld is van een multinationale onderneming (2 punten)

Een multinationale onderneming heeft bedrijven rondom de wereld. Meestal een hoofdkantoor en ontwikkelingskantoor (research & development) in centrum land en een fabriek in een lageloon land (periferie). De afzetmarkt daarintegen betreft voornamelijk het centrum land. Phillips voldoet aan deze eisen.

Deze informatie is te vinden uit B191 (Brinke, Jong, & Padmos, 2007). Het is informatie gecontrueerd in context A koppelen aan een nieuwe situatie context B. We spreken hier van intergreren doordat al enige kennis bij de leerlingen aanwezig had moeten zijn.

Vraag 6B : Geef een andere geografische term voor multinational (1 punt)

Kop-staartbedrijven. Kop in centrum land en staart in periferie.

Deze informatie is te leren uit het basisboek (B192) van (Brinke, Jong, & Padmos, 2007, p. 140)

Paragraaf 4: 'Shinning India'

Vraag 7: Het proces van globalisering zou je ook omschrijven als: 'De aarde die relatief kleiner wordt.' Beargumenteer dit door 2 argumenten te geven. (3 punten.)

- grotere en snellere vervoersmiddelen – betere infrastructuur – compactere en lichtere producten

Dit is een sheet van een dia van mij geweest waar ik twee lessen aan gespendeerd heb en meerdere keren heb gezegd dat dit belangrijke stof was en misschien wel op de toets zou terugkomen. Toch is deze vraag relatief slecht gemaakt waaruit ik kan constanteren dat leerlingen of niet goed opletten of dat ze geen aantekeningen maken.

Vraag 8: De Bric landen (ook wel aangeduid als: “tijger landen”) hebben invloed op de global shift. Geef in je antwoord een oorzaak-gevolg relatie . (2 punten)

Global shift houdt het economische zwaartepunt in. Door de BRIC landen wat eigenlijk landen zijn die economische snel groeien (tijger landen) in het Oosten van de wereld (oorzaak) veranderd het economische zwaartepunt (global shift) van het centrum van de wereld richting het Oosten (gevolg)

Ook deze vraag staat in de PowerPoint waar twee lessen aan besteedt is. Daarnaast staat een heel kopje van Global Shift in het basisboek B193 (Brinke, Jong, & Padmos, 2007, p. 141) waarbij het werkboek er ook nog eens naar verwijst en vraag vier erover gaat. De stof is dus zeker transparant aan de toets.

Vraag 9A: Noem vier vormen van geboortebeperking (2 punten)

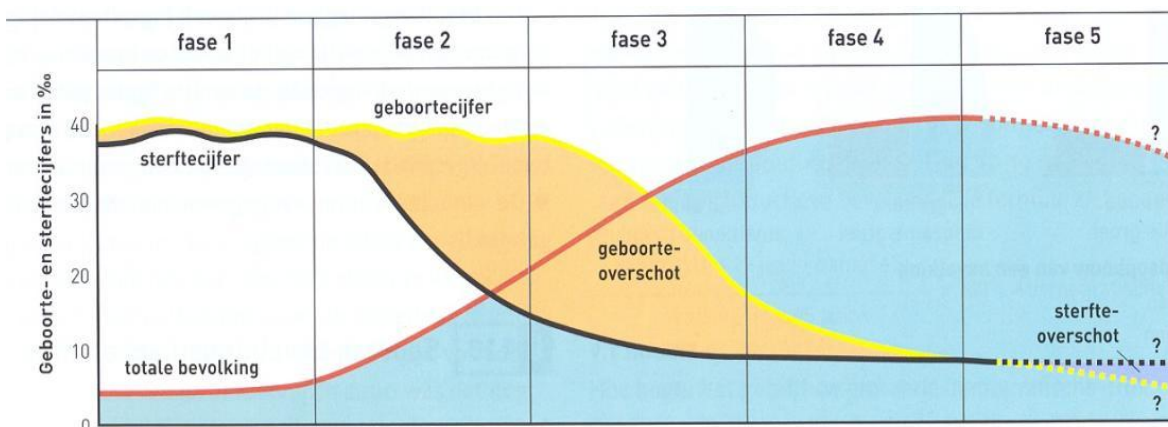
- reclame gratis anticonceptie
- eenkindspolitiek sterilisatie
- twee kindspolitiek

Deze informatie is uitgebreid besproken in de lessen. Leerdoel 6: De leerling kan het demografische transitie model koppelen aan India (toepassen) is hierop gebaseerd. Tijdens de les is er uitgebreid gesproken over geboortebeperking en is zelf een film laten zien over het steriliseren van vrouwen.

Vraag 9B: Geef vier redenen voor het feit dat ontwikkelingslanden een hoog geboortecijfer kennen. (3 punten).

- Kinderen staan voor status. Hoe meer kinderen hoe hoger de status
- Veel kinderen moet volgens de religie die er heerst
- Kinderen moeten meehelpen op het land
- Kinderen zorgen elder in stad voor het gezinsinkomen. Hoe meer kinderen hoe meer inkomen
- Door religie mag er geen anticonceptie gebruikt worden
- hoog verkrachtigscijfer in ontwikkelingslanden

In de lessen is de stof behandeld. Ook in het werkboek staat een vraag over ontwikkelingslanden dat de leerlingen moeten weten en kennen. Ook is door de leerlingen deze vraag te onthouden wat het staat letterlijk in de tekst (Brinke, Jong, & Padmos, 2009, pp. 58-59). De overige staan in Bosatlas (een vraag dat de leerlingen moesten maken uit het werkboek) en in het basisboek.

Figuur 1: demografische transitie model

(Zie figuur 1) vraag 10: India bevindt zich in fase 3 van het demografische transitie model. Geef drie redenen waarom India zich in deze fase bevindt. Gebruik in je antwoord minimaal de volgende begrippen: geboortecijfer, sterfte cijfer en totale bevolking (4 punten).

India ontwikkelt zich snel en de overheid zorgt voor geboortebeperking. Ook op hygiënisch gebied gaat India vooruit. Betere riolering en betere toegankelijkheid stromend water zorgen voor een daling van het sterftecijfer. Anticonceptie en beter onderwijs zorgen voor het uitstel van kinderen, het gevolg is een daling van het geboortecijfer. Dit tezamen zorgt voor een afname van de totale bevolking.

Deze vraag is afgeleid uit de leerdoelen van de les over India shinning. Hierin hebben de de demografie van India met die van China geanalyseerd en hebben we het gehad over preventieve maatregelen met betrekking tot gezinsplanning. leerdoel 6: De leerling kan het demografische transitie model koppelen aan India hoort erbij maar ook leerdoel 7: De leerling kan het demografisch transitie model begrijpen en verklaren. Demografische transitie model moesten de leerlingen leren want er zijn meerdere vragen over gesteld vanuit het werkboek met daarbij verwijzingen naar het basisboek B111 (Brinke, Jong, & Padmos, 2007, pp. 86-87).

Afbeelding 1: Slums (afrika)

(Afbeelding 1): Vraag 11A: Bij welke fase van het demografische transitie model past deze foto? (1 punt)

Past bij fase 1

Bij deze vraag gaat het om toepassen. De leerlingen moeten aan de hand van een beeld zelf kunnen construeren bij welke fase uit het demografische transitie model het komt (Brinke, Jong, & Padmos, 2007, p. 87).

Vraag 11B: Geef 3 redenen waarom deze foto bij de gekozen fase van het demografische transitie model past? (3 punten)

Doordat het op hygiënisch gebied nog lang niet voor elkaar is. Overal zwervend afval. Daarbij zie je een meisje tussen het afval lopen zonder schoenen of iets. Ook de dieren op de achtergrond en de slums die te zien zijn hoort bij een ontwikkelingsland in fase 1.

Daarbij moeten leerlingen hun keuze kunnen beargumenteren. Dus ze moeten de stof eerst daarvoor begrijpen en ook al geïntegreerd kunnen hebben voordat ze aan toepassen kunnen beginnen.

Paragraaf 5: 'Opkomende landen'

Vraag 12A: Op welke twee manieren kun je het bruto nationaal product van een land berekenen? (2 punten) Leg je antwoord uit:

Door naar de officiële wisselkoers te kijken. Alle bbp van landen aan elkaar gelijk stellen, dus identieke producten en diensten aan elkaar gelijk stellen.

Deze vraag is weer letterlijk uit het lesboek gehaald maar daarvoor moeten de leerlingen de tekst wel eerst snappen. Je kunt door de koopkracht en de officiële wisselkoers aan elkaar gelijk stellen het BBP van landen berekenen (Brinke, Jong, & Padmos, 2009, p. 60). Leerlingen vonden toch het lastig om hun antwoord uit te leggen, dus hier moet nog extra aandacht aan worden besteed.

Vraag 12B: Waarom komt een ontwikkelingsland (wanneer je het vergelijkt met een westers land) er beter uit als je vergelijkt op basis van koopkracht dan dat je kijkt naar wat een land verdiend ? (2 punten) **Het leven in ontwikkelingslanden is goedkoper. Producten in dat specifieke land zijn goedkoper. Prijzenpeil is heel anders.**

Deze vraag hebben we door middel van een simulatiespel gereconstrueerd. Hier hebben we het ook in de les uitgebreid over gehad. De leerlingen moeten dit dus weten en de vraag goed kunnen maken.

Paragraaf 9.1: Analyse toets volgens (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009)

Het handboek vakdidactiek heeft beschrijft in hoofdstuk 9 enkele voorwaarden waar een goeie toets aan moet voldoen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009). Aan de hand van deze voorwaarden is de toets geconstrueerd.

Paragraaf 9.1.1 Betrouwbaarheid

Het woord zegt het al: hoe betrouwbaar is iets ? De betrouwbaarheid kun je waarborgen door in je toets zo weinig mogelijk fouten te hebben, alles moet kloppen. Je toets kun je zo betrouwbaar mogelijk maken door alle vragen volgens vastgelegde procedures te formuleren. Wanneer een andere docent jouw toets gebruikt in een andere maar identieke klas moeten de uitkomsten hetzelfde zijn. Betrouwbaarheid is onder te verdelen in drie factoren:

De kwaliteit van de toets zelf: De vragen zijn helder geformuleerd en de toets is voor iedereen te maken. Dit betekent geen moeilijke begrippen erin maar de vragen juist afgesteld op het desbetreffende niveau. Een vraag moet bij alle leerlingen hetzelfde gedachtepatroon aan de gang brengen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, pp. 273-274). De toets die voorgelegd wordt aan havo drie voldoet aan deze eis. Hij is voor een second opinion door W.Wielinga (coach) nagekeken. Daarbij staan er geen moeilijke begrippen in de vragen en is de vraag zo geformuleerd dat het door alle leerlingen te maken is.

De omstandigheden waaronder de toets wordt afgenomen: Leerlingen moeten een veilig en rustig leerklimaat hebben waarbij er tijd genoeg is voor de leerlingen om de toets ook te maken. Hieraan voldoet de toets ook want die is afgenomen binnen 50 minuten in een rustige omgeving.

De wijze waarop de resultaten worden beoordeeld: De beoordeling moet ten alle tijden zo objectief mogelijk worden beoordeeld. Ook aan deze factor voldoet de toets want de leerlingen zijn nog niet erg bekend bij mij, waardoor de objectiviteit gewaarborgd blijft.

Toch is het interessant want tijdens het nakijken is gebleken dat er toch meer onvoldoenden zijn gevallen dan bij andere SO. De resultaten zijn wanneer ik reflecteer deels aan mijzelf deels mezelf te wijten. De leerlingen zijn namelijk niet een toets als dit gewend. Hierbij doel ik op het niveau waarop de beheersingsniveau zich plaatsvinden. Ik heb veel meer de focus gelegd op het bekijken en toepassen

(Ebbens & Ettekoven, 2013, pp. 23-24). Echter wanneer er gekeken wordt naar het niveau leerlingen, mag er wat van deze leerlingen worden verwacht. De klas die de toets heeft gemaakt is een havo drie klas dus er is al enige kennis aanwezig en ze zijn geconfronteerd met verschillende leeractiviteiten. Ook mag er verwacht worden dat de leerlingen nieuwe informatie kunnen gekoppeld worden aan oude kennis en al deze eisen zijn ook in de toets naar voren gekomen.

Paragraaf 9.1.2 Transparantie

Bij transparantie gaat het erom dat de toets past bij datgene wat in de lessen behandeld is. In dit geval kan ik zeggen dat de toets transparant is, omdat ik de toets gebaseerd heb op lesdoelen van de gegeven lessen. De lessen en de toets passen dus bij elkaar want de leerlingen hebben zich goed kunnen voorbereiden op de toets.

Paragraaf 9.1.3 Validiteit

Bij validiteit gaat het erom dat je meet wat je moet meten. Dit houdt in dat je de toetsvragen maakt op grond van leerstof dat voor de leerlingen relevant is. Deze leerstof bestaat uit de informatie die je tijdens je lessen behandeld hebt en wat er in de leermethode staat. In het handboek wordt gesproken over een juiste en evenwichtige afspiegeling van de leerdoelen (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009, p. 273). Dit zijn de doelen die je voor jezelf als docent zijnde ter voorbereiding van de les formuleert. Hierin staat het kunnen van de leerling centraal, omdat dit meetbaar is waardoor je het kan toetsen. De toets die ik gemaakt hebt is valide omdat hij is samengesteld door een combinatie te maken van de leerdoelen, leermethode en het werkboek. Hieronder staan twee lesplanformulieren die mijn lesdoelen laten zien:

Paragraaf 9.2 Lesplanformulier H3A 'booming India + Shinning India' 09-12-2014

naam student : Rutger	naam school : Drachtster Lyceum
opleiding : Aardrijkskunde	coach : Wietse Wielinga
jaar : 2014	klas : H3A
	datum van de les: 09-12-2014

Lesonderwerp: India Booming (paragraaf 3) + India shining (paragraaf 4)

Beginsituatie (Leerlingen, jijzelf, omgeving):

- De leerlingen hebben dinsdag 18 november paragraaf 1 van de geo behandeld. Een week daarna hebben de leerlingen een atlas SO gemaakt dus even niet met de geo bezig geweest. Dit is de reden dat ik bij deze les extra aandacht besteedt aan een terugblik op de les van 18 november.
- Jijzelf: Ik heb het gehele hoofdstuk gelezen en als herhaling dus deze twee paragrafen. Ik heb een PowerPoint gemaakt en heb leerdoelen voor de leerlingen opgesteld. Vooraf ben ik weer van plan om het programma bekend te maken zodat de leerlingen weten wat er van hun verwacht wordt. Voor mezelf heb ik het leerdoel om centraal af te sluiten opgesteld want dit is mij nog maar een keer van de 8 gegeven lessen gelukt, dit wil ik dus anders doen.
- Het lokaal betreft B005. Het is een noodlokaal neergezet naast de school. Wel heeft het lokaal een beamer en laptop en zijn de tafels twee aan twee neergezet. Op de beamer zal de PowerPoint behandeld worden.

algemene doelstellingen van deze les
begrippen:

| vaardigheden:

- Outsourcing - globalisering - Multinationals - demografische transitie model - kastensysteem - centrum – periferie - Speciaal Economische Zone	- aantekeningen kunnen maken - onthouden en begrijpen - belangrijkste informatie kunnen filteren uit de theorie

Concrete lesdoelen

- Doel 1: De leerling kan India als opkomend land verklaren (intergreren)
- Doel 2: De leerling kan verklaren waarom bedrijven (MNO's) zich in de Speciaal economische zones gaan vestigen (begrijpen)
- Doel 3: De leerling kan het begrip duale economie uitleggen (onthouden)
- Doel 4: De leerling kan drie soorten multinationals van elkaar onderscheiden (onthouden)
- Doel 5: De leerling kan India en China als opkomende landen met elkaar vergelijken (begrijpen)
- Doel 6: De leerling kan het demografische transitie model koppelen aan India (toepassen)

Paragraaf 9.3: Lesplanformulier: paragraaf 5 opkomende landen

naam student : Rutger	naam school : Drachtster Lyceum
opleiding : Aardrijkskunde	coach : Wietse Wielinga
jaar : 2014	klas : H3E
	datum van de les: 17-12-2014

Lesonderwerp: Hethalingsles paragraaf 4 India shining ?

Beginsituatie (Leerlingen, jijzelf, omgeving):

- Leerlingen: De klas bestaat uit 23 leerlingen: 10 meisjes en 13 jongens. De leerlingen hebben net de kerstvakantie achter de rug dus een stuk herhaling is noodzakelijk. Verder zullen de leerlingen druk zijn door de vakantie, echter gelukkig heb ik de klas het 6^e uur pas waardoor ik verwacht dat ze relatief rustig zullen zijn. In de klas zit een leerling een meisje waar ik lastig mee om kan gaan. Ze is cothic gekleed, verafschuwd veel mensen is stil en als ze praat gaat het om iets waar ze het niet mee eens is. Dit meisje zal ik vooraan de klas zetten en zal ik extra aandacht geven.

Jijzelf: Ik heb ook net vakantie gehad maar heb de les wel goed voorbereidt. Ik ben opgeladen en dus vol energie.

Omgeving: Het betreft weer het D005 lokaal wat officieel een noodlokaal is. Het staat net buiten het schoolgebouw en is niet heel sterk geïsoleerd. Wel heeft het lokaal een verwarming, computer & beamer. De tafelopstelling betreft drie rijen van twee tafels aan elkaar.

algemene doelstellingen van deze les

begrippen: - vrijemarkteconomie - Valuta - ontwikkelingslanden - BBP - koopkracht - officiële wisselkoers - opkomende landen - globalisering - Europese Unie - Bric landen	vaardigheden: - samenwerken - luisteren - calculatief met cijfers kunnen omgaan - waarde indicatoren schatten - met elkaar kunnen communiceren
---	--

- De leerling kan op economisch gebied ontwikkelingslanden en centrum landen met elkaar vergelijken (intergreren)
- De leerling kan het verschil aangeven tussen de economie van een ontwikkelingsland en de economie van een centrum land. (begrijpen)
- De leerling kan kenmerken van ontwikkelingslanden opnoemen (onthouden)
- De leerling kan een economisch spel dat wordt gespeeld in de klas toepassen op mondiaal niveau. (toepassen)

In de toets zijn vragen te zien die gebaseerd zijn op de lesdoelen, dit staat er ook bij beschreven. Door dit te doen heb ik ook een goede balans tussen: 'onthouden,' 'begrijpen,' 'intergreren' en 'toepassen' gekregen. De vragen verschillen dus waardoor de toets transparant is.

Paragraaf 9.4: Toets gebaseerd op de KNAG doelen ?

Om een goede toets te maken moet de toets bijdragen aan de ontwikkeling van de leerling gericht op het vakgebied aardrijkskunde. Aardrijkskunde is een vak dat uiteenlopend is waardoor er veel bij komt kijken. Aardrijkskunde is een vak dat de leerlingen een beeld wil bijbrengen van de wereld om hen heen, wat dus meer inhoudt als topografie (Genootschap, 2002). Doordat het vak gecompliceerd is wordt er goed nagedacht over hoe aardrijkskunde het beste aangeboden kan worden. De instelling die hierover beslissingen neemt en die het aardrijkskundig concept samenstelt is de: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap (KNAG). De KNAG waar de geografen lid van zijn heeft doelen en visies samengesteld om aardrijkskunde als vak te verbeteren. Deze doelen zijn ondergebracht in domeinen. Al deze doelen met de leerlingen bij het afstuderen van het voortgezet onderwijs beheersen. Het is van belang dat dan ook toetsen worden afgericht op de KNAG doelen zodat leerlingen zich maximaal kunnen ontplooiën. Bij deze toets zijn de volgende doelen relevant:

Domein A: De geografische basis

1. Leerlingen kunnen de geografische manier van kijken toepassen bij de bestudering van gebieden en verschijnselen in gebieden. Dat wil zeggen dat leerlingen in staat zijn bij de bestudering van gebieden en verschijnselen in gebieden zowel menselijke als natuurlijke factoren in de beschouwing te betrekken als ook relaties binnen en tussen gebieden. Daarmee kunnen zij een beeld opbouwen van en zich een mening vormen over de wereld om hen heen.

Om aan deze doelstelling te voldoen heb ik een foto in de toets geplaatst. Deze foto heeft betrekking op het demografische transitie model maar welke fase ? dat moeten de leerlingen zelf uitzoeken. Door de foto te bekijken kunnen verschijnselen binnen gebieden worden bestudeerd en kunnen er relaties gelegd worden. De leerlingen kiezen een fase en mogen zelf hun mening erbij geven waarom ze voor die fase gekozen hebben.

3. Leerlingen beschikken over eenvoudige kaart- en atlasvaardigheden en kennen de basistopografie van de wereld, Europa en Nederland.

De toets gaat over India en zijn omgeving. Leerlingen moeten een wereldbeeld hebben met kennis over basistopografie, mochten ze deze toets willen maken. Daartoe behoren de BRIC-landen (waar deze liggen) en de overige opkomende landen. In de toets zit een vraag over dit domein verwerkt in de vraag van 'Global shift.' Leerlingen moeten weten in welke richting het economische zwaartepunt zich beweegt door de invloed van de opkomende landen.

Domein B: Eigentijds beeld van de wereld

- 4 Leerlingen kunnen de spreiding en groei van de bevolking in de wereld en de veranderingen daarin beschrijven en verklaren.

Dit domein is zeker van toepassing bij deze toets . Een vraag over dit domein zit verwerkt in de vraag over het demografische transitie model. Hierbij moeten de leerlingen beargumenteren in welke fase het huidige India zich bevind. De leerlingen moeten het in hun antwoord beschrijven en verklaren. Ook zit er een vraag in over de demografische bevolkingsgroei van ontwikkelingslanden en over verschillende manieren van geboortebepierking. Deze zijn valide want dit is in de lessen behandeld.

- 6 Leerlingen kunnen de ligging en kenmerken van gebieden met een verschillende economische ontwikkeling en de handelsrelaties tussen die gebieden op mondiaal niveau beschrijven en verklaren.

Om aan deze doelstelling te voldoen heb ik vragen over: globalisering, ruilvoetverslechtering en het economisch zwaartepunt (global shift) erin verwerkt. Daarbij heb ik ook een vraag geformuleerd die gebaseerd is op globalisering. Dit heeft samenhang met deze doelstelling. De vragen luiden: 'Waarvan is globalisering afhankelijk ?' en 'Welke invloed heeft globalisering op multinationals ?'

Bron: (Genootschap, 2002)

Paragraaf 9.5 Analyse resultaten

In overleg met de teamleider van het Drachtster Lyceum is besloten om deze lijst in mijn verslag te stoppen. De totale cijferlijst achtte de teamleider van de school niet relevant voor mij. Ook zo kan ik een analyse plegen op de toets. Hieronder is een lijst te zien van drie gegeven toetsen op het Drachtster Lyceum. Het eerste cijfer is een toets van het Drachtster Lyceum en de laatste twee cijfer kolommen zijn cijfers die tot stand zijn gekomen vanuit mijn toets.

Naam	Punten behaald	Totaal aantal punten	Cijfer	Herkansing cijfer	Punten behaald	Cijfer
Inge	9	29	4.6	8.0	12.5 vd 17	6,7
Gilbert	9,5	29	4.8	5.6	8 vd 17	5,7
Ytsje	12	29	5.8	6.4	10 vd 17	6.7
Janna	13,5	29	6.4	5.8	8.5 vd 17	6.1
Bianca	9.5	29	4.8	8.0	12.5 vd 17	7.2
Lisan	9.5	29	4.8	7.7	12 vd 17	6.1
Rixt	7	29	3.8	8.3	13 vd 17	5.5
Lisa	2	29	1.8	4.4	5.5 vd 17	5.4
Chanel	17.5	29	8.0	6.4	10 vd 17	4.2
Rianne van der	14.5	29	6.8	9.0	14 vd 17	6.4
Esmee den	12	29	5.8	7.7	12 vd 17	7.2
Jan van der	10	29	5.0	7.7	12 vd 17	5.7
Paul van de	17.5	29	8.0	afwezig	X	4.2
Jarno van der	7	29	3.8	Straf	X	6.3
Patrick	10.5	29	5.2	10	16 vd 17	6.1
Lex	11	29	5.4	8.3	13 vd 17	7.3
Kevin	4	29	2.6	7.1	11 vd 17	7.0
Nyiko	5	29	3.0	9.3	16 vd 17	7.2
Casper	6	29	3.4	7.4	11.5 vd 17	6.4
Nando	18	29	8.2	afwezig	X	7.3
Tsiko	9.5	29	4.8	8.0	12.5 vd 17	6.6
Teran	4	29	2.6	6.3	9.5 vd 17	5.9
Erwin	14	29	6.6	afwezig	X	7.3

Wanneer er naar de cijfers gekeken wordt blijken de leerlingen hoger te scoren bij mijn toetsen. Wanneer ik reflecteer op mijn handelen kan dit kloppen want ik had vaak bij het nakijken van de antwoorden dat ik toch er een half punt of een punt voor geef, terwijl mijn coach dit nooit zou doen. Dit is dus een punt dat ik ook in mijn verdere carrière in de gaten moet houden. Zo moet ik erop gaan letten dat ik echt zo objectief mogelijk na ga kijken en dat ik mij beter aan mijn antwoorderformulier houd. Ook heb ik een handige tip meegekregen van collegae op het Drachtster Lyceum. Zij zeiden dat het voor mij handig is bepaalde steekwoorden op het antwoordformulier te zetten waarvan ik wil dat ze in het antwoord terug moeten komen. Dit is een tip waarvan ik een leerdoel ga maken voor werkplekleren drie.

Paragraaf 9.5.1 Normering

Ook dit is een leuk verhaal ten opzichte van de toets. Tijdens het vak lesgeven en beoordelen heb ik geleerd om een cijferbepaling te berekenen. Dit had ik ook voor deze toets gedaan maar dit werd niet beloond op stage. Hier is uiteindelijk volgens de richtlijnen van de school een andere beoordeling op de toets losgelaten waardoor mijn berekening niet meer gold. Hieronder is mijn berekening van de toets te zien die ik oorspronkelijk zou gebruiken. Wanneer ik deze normering zou hanteren zouden de cijfers veel lager zijn uitgevallen (figuur 8).

Totaal 30 punten.

5 multiple choice (ABCD) = 25% goedgevallen

11 vragen open, scoren 25 punten = 65% censuur.

1) $5 + 25 = 30$
MC open

2 $5 - 100 \times 25 = 1,25$ ^{- punt} dat je goed doet dus $3,75 = \# \text{ punten}$.

3) $25 \div 100 \times 60 = 15$ punten
 $18,75 / 30 \text{ punten} = 5,5$

1,0 bij 0 punten | 5,5 bij 18,75 punten | 10,0 bij 30 punten.

②

①

① $30 - 18,75 = 11,25$ & $4,5 / 11,25 = 0,4$
~~2,5~~ $10 - 5,5 = 4,5$ en $4,5 / 18,75 = 0,24$ dus per punt 0,24 onder

② $4,5 / 18,75 = 0,24$ dus $< 18,75 = 0,24$ punt lager

Figuur 8: Normering voor de toets

Hoofdstuk 10 Reflectie vakdidactiek

Nu ik alles heb verwerkt in het verslag begrijp ik veel meer van de concretiseringsvormen maar ook van het vak aardrijkskunde. Wanneer ik het handboek vakdidactiek bestudeer stuit ik op zoveel variaties die er zijn om het vak aardrijkskunde levendig te maken (berg, Schee, Kolkman, & Bosschaart, 2009). Bij het tot stand brengen van dit verslag werd ik ook geconfronteerd met enkele problemen. Zo vond ik het lastig om na elke opdracht van concretiseren feedback aan de leerlingen te vragen. Of ze waren allemaal in een keer snel weg, of ze vulden allemaal een woord in: "goed." Dit is dan jammer want het is niet echt gemeende feedback van de leerlingen. Ik heb het probleem opgelost door steeds verschillende leerlingen om feedback te vragen. Bij de concretiseringsvorm personaliseren had ik mijn best gedaan om na het analyseren van de film feedback te krijgen maar de leerlingen waren al snel weg. Toen ik de volgende les alsnog om feedback vroeg waren de leerlingen het allemaal al vergeten. Zo ging het wel vaker. Toch ben ik blij met de behaalde resultaten want de feedback die ik heb gekregen is ook door de meeste leerlingen gemeend.

Deze module opzich was erg leerzaam. Ik heb veel punten uit de literatuur geleerd en toegepast op stage. In werkplekleren drie ben ik van plan dit nog meer te verbeteren, want er zit nog veel meer in mij. Toch heb ik in vergelijking met werkplekleren een enorme dynamische leerlijn ontwikkelt, want ik ben nu echt bezig geweest met het docentenschap en met experimenteren in de klas. De module vond ik dan ook geslaagd.

Bronnenlijst

berg, g. v., Schee, J. v., Kolkman, R., & Bosschaart, A. (2009). *Handboek vakdidactiek aardrijkskunde*. Amsterdam: Landelijk Expertisecentrum Mens- en Maatschappijvakken.

Brinke, W. t., Jong, C. d., & Padmos, J. (2009). *De geo*. Zutphen: ThiemeMeulenhoff.

Brinke, W., Jong, C. d., & Padmos, J. (2007). *Basisboek de Geo*. Baarn/ Zutphen / Utrecht: thiememeulenhoff.

Crom, P. (2014). *Dit zijn de winnaars van de zilveren camera 2014*. Opgeroepen op februari 2, 2015, van volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/foto/de-winnaars-van-de-zilveren-camera-2014~p3837188/#>

Ebbens, S., & Ettekoven, S. (2013). *Actief leren*. Groningen / Houten: Noordhoff uitgevers.

Genootschap, K. N. (2002). *Concept kerndoelen aardrijkskunde basisvorming december 2002*. Opgeroepen op februari 2, 2015, van KNAG: <http://www.knag.nl/13.0.html>

Kilic, B. (2014). *Dit zijn de winnaars van de world press photo*. Opgeroepen op februari 1, 2015, van volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/foto/dit-zijn-de-winnaars-van-world-press-photo~p3850031/>

Muller, P. (2014). *Dit zijn de winnaars van world press photo*. Opgeroepen op februari 1, 2015, van volkskrant: <http://www.volkskrant.nl/foto/dit-zijn-de-winnaars-van-world-press-photo~p3850031/>

Nederspelt, J. v. (2011). *Een wereld apart ontwikkelingslanden van uitsluiting naar participatie*. Assen: Koninklijke van Gorcum .

Bijlage A: Vijf nagekeken exemplaren

het drachtster lyceum

sector
havo, atheneum en gymnasium
osg singelland

postbus 37
9200 aa
drachten

Naam : Niek Leijdekkers

Cijfer :

Vak : AK SO § 3,4,5

Datum : 4-2-2015 Klas: 4Se

7,2

- 2015/30
- Vraag 1 C
- x 2 B
- x 3 C
- x 4 A
- 1 5 C
- 6a Philips is een bedrijf die aan outsourcing doet om aan producten en diensten te komen, die zijn in ~~het~~ de lagekostenlanden veel goedkoper dan in Europa.
- 2/2
- 7b Bedrijven die outsourcen
- 7 ~~globalisering~~ dat komt door de verbeterde technologie en wifi, waarmee diensten en productievervoer sneller en makkelijker wordt.
- 2/3
- 8 De tijgerlanden groeien in de economie en ~~ze~~ krijgen een steeds grotere invloed op de economie, daardoor krijg je de global shift.
- 2/2
- 9a - De 1 kinds politiek in China.
- slechte hygiëne, huisvesting, zorg etc.
- Reclame om te wachten met een 2^e kind (India)
- Landen worden zo rijk dat ze weinig kinderen krijgen om te genieten van hun ~~geld~~ geld.
- 15/2
- 9b - Voor India een heilige plicht
- brengt meer op dan het kost.
- ~~kan~~ kinderen kunnen later voor je zorgen.
- Landen zijn arm en dan zie je (net als in Afrika) veel verkrachtingen omdat ze niet werden vervolgd.
- 3/3

W Het geboortecijfer daalt omdat mensen een hoger bbp krijgen, en omdat de Indiase regering rekening maakt om te wachten met een 2^e kind. Ook het sterft cijfer daalt door verbeterde hygiëne, zorg en huisvesting, maar toch neemt de totale bevolking nog toe.

IIA fase I

- IIA - slechte huisvesting
 - onderhoud van omgeving slecht.
 - geen hygiëne-onderhoud.

IIA Basis kenmerken en overige kenmerken

?	huis vesting vesting onderwijs zorg hygiëne	verdeling mensen stad/platteland bevolkingsgroei.
---	---	--

IIA ?

het drachtster lyceum

sector
havo, atheneum en gymnasium
osg singelland

postbus 37
9200 aa
drachten

Naam: Rick v.d. Leij

Cijfer:

Vak: Aardrijkskunde

Datum: 04-02-2015

Klas: H3E

6,1

17/30

1 1:	C
x 2:	B
1 3:	A
x 4:	B
1 5:	C
2/a:	een multinationale onderneming is een onderneming met verschillende vestigingen in meerdere landen. Phillips heeft vestigingen in Nederland, maar ook in andere landen.
5b:	-
7:	- als je een product zoals bijv. een sportschoen hebt komen de delen van de schoen uit verschillende landen waardoor je eigenlijk een soort van de wereld in je hand heel klein is omdat er verschillende stoffen uit de hele wereld in zitten
1,5/3	- landen communiceren makkelijker en meer met elkaar over de uitwisseling van mensen, geld, goederen en informatie waardoor de hele wereld één wordt.
1/2 8:	oorzaak: BRIC landen worden ontwikkelde landen gevolg: de inkoop van goederen wordt hoger
1,5/2 9a:	A - reclame - tweekindspolitiek - één kindspolitiek - geen kinderen
9b:	- het is een plicht om kinderen te krijgen. - zorg voor later
2/3	- verdient meer dan dat het kost. - in 1960 was het gemiddelde aantal kinderen per vrouw 6, al deze kinderen zijn nu volwassen en krijgen zelf ook kinderen

10.	hoog geboortecijfer, laag sterfte cijfer en de totale bevolking stijgt door het hoge geboortecijfer.
1/4	
11.	a. 1 1
0/3	b. - laag geboortecijfer - hoog sterftecijfer - ?
12.	a. - alles omrekenen naar euro's of dollars, de officiële koers bedenken
2/2	- kijken hoeveel je in een land van iets kan kopen (voor 1 euro in NL een half brood en in India een hele lunch)
2/2	b. het leven is er goedkoper
van	

het drachtster lyceum

sector
havo, atheneum en gymnasium
osg singelland

postbus 37
9200 aa
drachten

Naam: Ward Wagenaar

Cijfer:

Vak: Aardrijkskunde

Datum: 04-02-15 Klas: H7e

6,7

19/30

1	1	C
x	2	b
1	3	A
x	4	A
1	5	C de wereld wordt relatief kleiner omdat we nu vliegtuigen hebben en dus veel sneller naar de andere kant van de wereld kunnen gaan
2/2	6	Phillip heeft meerdere letters over de hele wereld
0/1	7	b
3/3	8	de wereld wordt relatief kleiner omdat we nu vliegtuigen hebben en dus veel sneller naar de andere kant van de wereld kunnen gaan en omdat je nu internet hebt waarbij je binnen een paar seconden met iemand praat aan de andere kant van de wereld.
0/2	9	de Europeanen gingen naar de BRIC landen en daar producten maken waardoor deze landen rijker werden en meer dingen gingen maken
0/2	10	de landen worden rijker maar van oudsher maakten de mensen veel baby's om later voor hen te zorgen. dit doen ze dan nog steeds, het is nog niet uit het systeem
3/4	11	India bevindt zich in fase 3 dit is te zien aan het geboortecijfer dat daalt, samen met het sterftecijfer door betere voorzieningen. maar de totale bevolking gaat omhoog dankzij het dalende geboortecijfer omhoog.
1/1	12	afase 1
3/3	13	de voorzieningen zijn slecht, geen sanitair water, goed sanitair etc. er is armoede (huizen lijken op kroeten) niet veel mensen.

2. A kijken naar de voorzieningen in het land.
is er goed sanitair overal, stromend water, coldoe
eten,
en het gemiddelde inkomen van de mensen.
hoeveel geld wordt verdiend, hoeveel is het land
b als je kijkt hoeveel een land verdiend
ziet je het gem. inkomen als je kijkt
naar koopkracht, in westerse landen is alles
veel duurder dan in een ontwikkelingsla
land. Je kan dus dan met minder geld meer kopen

het drachtster lyceum

sector
havo, atheneum en gymnasium
osg singelland

postbus 37
9200 aa
drachten

15,5/30

Naam: Nienke Venema

Cijfer

Vak: aardrijkskunde

Datum: 04-02-15 Klas: H3E

51

- ① C
- ② C
- ③ A
- ④ C
- ⑤ C
- ⑥ a) door de wereldwijde uitwisseling van hun producten. Door de massale invloed op het land die ze hebben.
- b) -
- ⑦ - doordat de goederen, ideeën, mensen en het geld steeds meer internationaal gaan opereren, wordt de connectie tussen bijvoorbeeld Nederland en China steeds dieper makkelijker. Het is heel makkelijk nu om wereld uitwisselingen te doen. De wereld wordt ~~de~~ relatief dus kleiner, omdat wereldwijde uitwisseling erg makkelijk en vanzelfsprekend wordt.
- De verschillen tussen landen worden ook steeds kleiner. Wanneer alle landen ontwikkeld zijn, is het uitwisselen van goederen, geld en ideeën ook vanzelfsprekend.
- ~~De~~ De aarde wordt door globalisering dus relatief kleiner.
- ⑧ de opkomende landen krijgen een steeds grotere invloed (kracht) → de wereldeconomie wordt groter (en verandert dus)

- g) u) - eenkindpolitiek
 - als regering het volk proberen ^{aan} te sporen om zo weinig mogelijk kinderen (per gezin) te nemen. (Indiase regering)
 1/2 ~~probeer~~ te stimuleren tot "family-planning"
 - alleen gezonde kinderen accepteren (of zelfs alleen jongens)
 - x

- b) ¹ Een grote reden voor de armoede is ~~is~~ hoge bevolkings-^{groei}
 - veel kinderen hebben levert veel geld op
~~is~~ een kind heeft 2 armen en 1 mond en kan dus hard werken voor het gezin
 3/3 - als de kinderen groot genoeg zijn kunnen ze voor hun ouders zorgen
 - het liefst jongens, aan meisjes heb je niets. Meisjes raak je kwijt wanneer ze gaan trouwen en jongens kunnen hard werken. Mensen gaan dus veel kinderen maken om een jongen te krijgen i.p.v. een meisje.

- ⑩ het geboortecijfer is nog hoog, net als het sterftecijfer. ~~Een~~ Een deel v. het land verdient goed, maar de totale bevolking verdient niet veel. Het bbp per inwoner is nog steeds erg laag, en dat moet hoger worden om als ontwikkeld land ~~gezien te~~ ~~worden~~ gezien te worden

- ⑪ a) 2
 b) nette huizen (normale bevolking)
 1/3 landbouw (zelfvoorziening) (onder gemiddelde bevolking)
~~arm~~ arm deel & rijk deel (duale economie)

- ⑫ a) - door de koopkracht te vergelijken met de inkomsten
 1/2 - door de basisvoorzieningen te controleren (- huisvesting - voedsel - onderwijs - gezondheidszorg)

- b) de koopkracht is meestal gunstiger dan het BBP, door de duale economie. De koopkracht is namelijk niet beïnvloed door de rijke of arme inwoners. ~~Wat~~ Wat een land verdient is wel beïnvloed door de rijke en/of arme inwoners.
 0/2

het drachtster lyceum

sector
havo, atheneum en gymnasium
osg singelland

postbus 37
9200 aa
drachten

Naam : Marten Folkersma

Cijfer :

Vak : Oudrijkskunde

Datum : 4-2-15

Klas: H3e

6,7

i	C
x	D
x	D
i	D
(i)	C
2/2	omdat Phillips niet alleen producten maakt voor nederhand maar ook voor het buitenland en ze hebben ook vestigingen in het buitenland
1	grote bedrijven
3/3	- de aarde wordt niet echt kleiner maar door middel van auto's, vliegtuigen, wifi etc kunnen we veel makkelijker handel drijven en verspreiden van producten en berichten
1/2	- je komt van alles te weten over wat er in de rest van de wereld gebeurt en ook heel snel.
1/2	de bric landen zijn de landen die snel opkomen en steeds meer belangrijker worden je ziet over de hele wereld al spullen uit China en steeds meer computertechnologie uit India, dit kun je in de hele wereld al merken
1	- Eénkindspolitiek in China
1/2	- Er worden soms posters opgehangen met: "Wacht met je tweede kind"
	- meer dan 2 kinderen mag niet
	- kinderen moeten worden geadopteerd
1	- omdat de kinderen er meer kinderen dood gaan dus maken mensen meer kinderen
3/3	- kinderen leveren geld op
	- kinderen kunnen later voor je zorgen
	- er zijn minder manieren middelen om kinderen te voorkomen bijv. condooms
	het geboortecijfer begint al wat te dalen
	het sterftecijfer in India wordt steeds kleiner
	de totale bevolking groeit nog wel

2/4	- het geboortecyfer begint al wat te dalen in India maar er is nog steeds een geboortecijferschot - het sterftocyfer is al aardig gedaald maar daald nog steeds wel - de totale bevolking groeit nog
a 1/1	bij fase 1 (omdat het meisje g in de modder loopt tussen de varkens en het de huizen heel slecht zijn. Dus waarschijnlijk is het sterftocyfer heel hoog, het geboortecyfer dan ook en de totale bevolking klein)
b	het meisje loopt tussen de varkens in de modder dus het sterftocyfer is waarschijnlijk hoog en het geboortecyfer ook
2/3	- de huizen zijn in slechte staat dus het is nog niet goed ontwikkeld - midden in een stad is een lege vlakte dus dat betekent dat er niet veel mensen wonen en is de totale bevolking waarschijnlijk laag
a 2/2	- de omzet # min de overige kosten - de winst van alle inwoners bij elkaar optellen
b 1/2	omdat ontwikkelingslanden nog niet veel koopkracht hebben en nog niet veel verdienen

Bijlage B: Feedbackformulieren leerlingen op de opdracht actualisatie & Visualisatie

Naam voor wie de feedback bedoeld is: *Rubber van Lannen*

Datum: *11-03-15*

Ingevuld door: *Nando Awen*

Beyers

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.				X	
Het project: 'Europa in beweging' vond ik leerzaam.				X	
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.		X			
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.				X	
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.					X
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.					X
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.				X	
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.				X	
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.				X	
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)					X
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.		X			
Ik vind de docent zijn houding prettig.				X	
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.				X	
De begeleiding bij dit project vond ik goed				X	
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden			X		
Van dit project heb ik veel dingen geleerd				X	
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf				X	

Tips (minder leuk) of tops (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

*makkelijker taalgebruik (maakt het sneller duidelijk)
+ Heeft mij een aantal goede ideeën voor het project gegeven.*

Naam voor wie de feedback bedoeld is: *Rutger van Hammen*
 Datum: *11-03-15*
 Ingevuld door: *y/gje gelena*

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.				X	
Het project: 'Europa in beweging vond ik leerzaam.'			X		
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.		X			
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.				X	
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.				X	
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.				X	
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.				X	
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.					
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.				X	
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)				X	
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.		X			
Ik vind de docent zijn houding prettig.				X	
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.				X	
De begeleiding bij dit project vond ik goed				X	
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden			X		
Van dit project heb ik veel dingen geleerd			X		
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf					X

Tips (minder leuk) of tops (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

niet meegeven

Naam voor wie de feedback bedoeld is: *Rutger van Hammen*
 Datum: *11-03-15*
 Ingevuld door: *Yfse Jelen*

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.				X	
Het project: 'Europa in beweging' vond ik leerzaam.			X		
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.		X			
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.				X	
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.				X	
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.				X	
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.				X	
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.					
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.				X	
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)				X	
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.		X			
Ik vind de docent zijn houding prettig.				X	
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.				X	
De begeleiding bij dit project vond ik goed				X	
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden			X		
Van dit project heb ik veel dingen geleerd			X		
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf					X

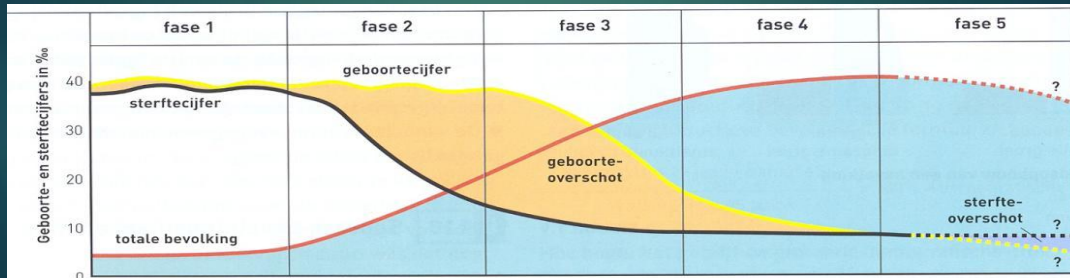
Tips (minder leuk) of tips (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

niet meegeven

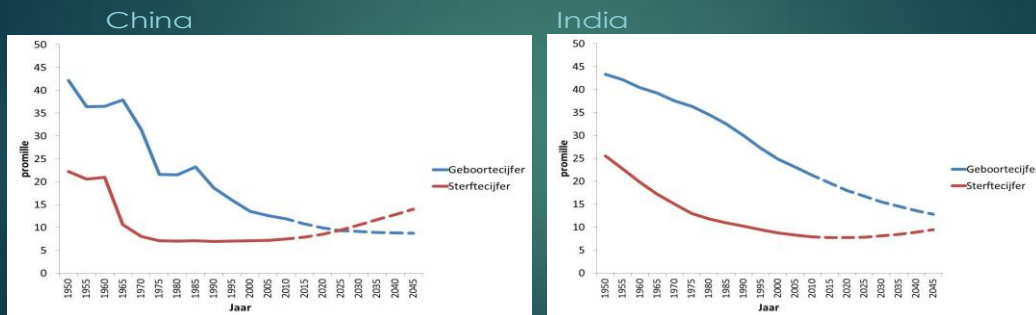
Bijlage C: Sheets uit de les van kwantificeren

Basisboek fig.7.6 blz 87

Demografisch transitie model

Demografische verschillen

Opdracht

1A: Verklaar de curve in de grafiek van India.

1B: Vergelijk de grafiek van India met China, wat valt je op?

2A: In welke demografische fase bevindt India zich? En waarom?

2B: In welke demografische fase bevindt Nederland zich? En waarom?

3A: Bedenk 3 vormen om bevolkingsgroei tegen te gaan

Beantwoord de volgende vragen in vijf minuten tijd. Wanneer je iets niet weet vraag je de docent waarbij je wacht tot de docent bij jouw tafel is.

Bijlage D: Artikel opdracht actualisatie

Prins Johan Friso, de tweede zoon van Beatrix en Claus

Johan Friso Bernhard Christiaan David is op 25 september 1968 geboren in Utrecht als Prins der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, jonkheer van Amsberg. Hij is de tweede zoon van toenmalig prinses Beatrix en prins Claus.

Redactie 17 februari 2012, 16:53

Zijn jeugd op kasteel Drakensteyn verloopt rustig en prettig; de vakanties worden vooral gevierd in Oostenrijk en Italië. De prins blijkt heel sportief. Skiën doet hij graag. Bijna alle pistes rond Lech kent hij uit zijn hoofd. Samen met zijn broers Constantijn en Willem-Alexander vormen ze een hecht gezin.

Van kinds af aan toont Johan Friso weinig enthousiasme over de publieke verplichtingen die bij het koningshuis horen. Dat blijkt helemaal uit zijn beroemde uitspraak, die hij als kind deed voor de camera's: 'Je mag Alex wel in elkaar slaan, maar niet doodslaan, want dan moet ik koning worden'.

School

Friso slaagt in 1986 voor het vwo-examen op het Eerste Vrijzinnig Christelijk Lyceum in Den Haag. Van 1986 tot 1988 studeert hij Mechanical Engineering aan het College of Engineering van de University of California te Berkeley (VS). Aansluitend studeert hij vanaf 1988 luchtvaart- en ruimtevaarttechniek aan de Technische Universiteit Delft om daar in 1994 als ingenieur af te studeren.

Vanaf 1990 studeert de prins ook bedrijfseconomie aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. In 1995 slaagt hij voor zijn doctoraal examen. In 1997 studeert de prins vervolgens aan het European Institute of Business Administration (INSEAD) te Fontainebleau (Frankrijk) waar hij zijn MBA behaalde. Prins Bolleboos wordt hij genoemd, doelend op zijn niet aflatende studeerzucht. Ondertussen kan hij goed genieten van het studentenleven, omdat alle aandacht van de pers vooral naar prins Willem-Alexander uitgaat.

Carnaval Ter Apel afgelast na dodelijk ongeval

Alle geplande carnavalsfestiviteiten in Ter Apel zijn afgelast, omdat eerder vandaag een 33-jarige vrouw omkwam bij een ongeval. Politie, Veiligheidsregio, de gemeente Vlagtwedde en de carnavalsverenigingen hebben dat besloten.

Bewerkt door: Redactie 14 februari 2015, 19:30 Bron: ANP Een onwel geworden automobilist reed vanmiddag in op een carnavalswagen. De auto reed langs een wegafzetting, door het publiek en kwam tegen een praalwagen tot stilstand. Diverse hulpdiensten werden gealarmeerd, waaronder ook de traumahelikopter. De omgekomen vrouw stond met haar ouders in het publiek naar de optocht te kijken. [Dat meldt de politie.](#)

De ouders van de vrouw zijn een 63-jarige man en een 61-jarige vrouw uit Ter Apel. Daarnaast raakte nog een man uit het publiek gewond, over zijn identiteit is nog niks bekend. De andere twee gewonden zijn de inzittenden van de personenauto. De 81-jarige bestuurder uit Ter Apel is vermoedelijk onwel geraakt. Zijn 83-jarige vrouw liep bij het ongeval letsel in het gezicht op. Alle vijf gewonden zijn overgebracht naar ziekenhuizen.

Onderzoek

Verkeersspecialisten van de politie hebben sporenonderzoek verricht. Ook is de technische staat van de auto onderzocht. Een analyse van de onderzoeksgegevens moet zekerheid geven over de toedracht van het ongeval. Tot nu toe lijkt het er sterk op dat het onwelworden van de bestuurder de oorzaak is van het noodlottige ongeval. Van opzet lijkt geen sprake.

Bijlage E: Feedbackformulieren personaliseren, actualiseren & visualiseren

Naam voor wie de feedback bedoeld is: meneer Rutger van Kammen
 Datum: 11-03-2015
 Ingevuld door: Jan van der Tuin

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.					X
Het project: 'Europa in beweging' vond ik leerzaam.					X
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.	X				
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.					X
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.					X
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.					X
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.					X
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.					X
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.					X
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)					X
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.	X				
Ik vind de docent zijn houding prettig.					X
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.					X
De begeleiding bij dit project vond ik goed					X
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden					X
Van dit project heb ik veel dingen geleerd					X
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf					X

Tips (minder leuk) of tops (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

~~Ik~~ Ik vond de lessen erg leuk en leerzaam, u heeft een andere manier van lesgeven dan meneer Wielinga, dit was even wennen, maar wel leuk 😊

Naam voor wie de feedback bedoeld is: Ruffier van Hammen
 Datum: 11-03-15
 Ingevuld door: Nando Reven

Daves

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal eens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.				X	
Het project: 'Europa in beweging vond ik leerzaam.'				X	
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.		X			
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.				X	
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.					X
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.					X
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.				X	
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.				X	
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.				X	
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)					X
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.		X			
Ik vind de docent zijn houding prettig.				X	
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.				X	
De begeleiding bij dit project vond ik goed				X	
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden			X		
Van dit project heb ik veel dingen geleerd				X	
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf				X	

Tips (minder leuk) of tops (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

makkelijker taalgebruik (maakt het sneller duidelijk)
 + Heeft mij een aantal goede ideeën voor het project gegeven.

Naam voor wie de feedback bedoeld is:

Datum: 11,03,15

Ingevuld door: Bianca Veenstra

B. A. Veenstra

	Helemaal oneens	Oneens	Neutraal	Eens	Helemaal oneens
Ik vond de lessen leuk om te volgen.				X	
Het project: 'Europa in beweging vond ik leerzaam.'				X	
De lessen vond ik moeilijk, waarbij ik vaak niet wist wat ik moest doen.		X			
Ik vind de docent geschikt als leerkracht.				X	
De dingen waarop ik beoordeelt word is begrijpelijk en ben ik het mee eens.				X	
De manier waarop ik het project mocht uitvoeren vond ik leuk en leerzaam.				X	
Als ik hulp nodig had heeft de docent mij goed geholpen.				X	
De steunlessen die gegeven zijn (visualiseren, actualiseren & personaliseren) hebben mij goed gedaan.				X	
Het project was voor mij duidelijk en ik wist wat de bedoeling was.				X	
Deze manier van onderwijs zou ik vaker willen hebben (project)			X		
De druklast van het project was voor mij te hoog en te ingewikkeld.		X			
Ik vind de docent zijn houding prettig.				X	
Ik heb veel van de docent geleerd gedurende de tijd dat hij er was.				X	
De begeleiding bij dit project vond ik goed				X	
Tijdens dit project heb ik hard gewerkt				X	
De docent heeft mij voor dit project gemotiveerd waardoor ik het leuk ben gaan vinden				X	
Van dit project heb ik veel dingen geleerd				X	
Bij een vergelijkbaar project (in de toekomst) weet ik wat ik anders ga aanpakken				X	
Als de docent voor de klas staat voel ik mij veilig en ben ik mijzelf				X	

Tips (minder leuk) of tops (dit vond ik leuk of leerzaam) van de steunlessen (actualiseren, personaliseren & visualiseren)

Je kon de informatie goed gebruiken bij het project